

1986: 1-7
1990: 8-15
2002: 16-27
2004: 28-36

ALGEMENE SINODE 1986
Agenda en Notule

AGENDA p55 en 58
SKRIFGESAG EN SKRIFGEBRUIK

3.2 AKTUELE SAKE DEUR BREË MODERATUUR HANTEER

3.2.1 Skrifgesag en Skrifgebruik

3.2.1.1 Vanaf die AJK is 'n skrywe op 28 April 1985 ontvang waarin kommer uitgespreek word oor teenstrydige standpunte tussen teoloë oor bepaalde Skrifbeskouings en Skrifhanterings. Dit veroorsaak onrus in die breër kerklike lewe en het 'n verlamme effek veral op die geloofslewe van die jeug. In die noodsaaklike gesprek met die Onderwysdepartemente oor die inhoud van Bybelonderrig en Bybelkunde maak hierdie verskille en onduidelikhede dit uiters moeilik. Die AJK het dus die BM versoek om 'n ad hoc kommissie te benoem om hieroor verslag te doen en duidelike leiding by die eersvolgende Sinode aan die kerk te gee.

3.2.1.2 Hierdie saak was ook terselfdertyd op die Agenda van die TKK en ook daar is kommer uitgespreek oor sekere rigtings. Die hele problematiek van die Skrifverstaan, Skrifgesag en Skrifbeskouing was ook sterk in die kerklike pers bespreek. Die stuk van die Gereformeerde Kerk Nederland: GOD MET ONS het ook telkens ter sprake gekom. 'n Sinode van een van die Afrikaanse Kerke het dan ook ons Kerk se Skrifbeskouing verkeerdlik gekritiseer in hulle Agenda.

3.2.1.3 Die BM het dus die afgevaardigdes van die Ned Gereformeerde Kerk in die Tussenkerklike Kommissie aangewys as ad hoc kommissie om 'n stuk oor hierdie saak voor te berei.

Hierdie ad hoc kommissie het op sy beurt die drie Teologiese Fakulteite van ons kerk versoek om elk 'n stuk op te stel met die standpunt soos hulle dit aanvaar.

Toe die drie stukke ontvang is (opgestel aan die hand van 'n eenvormige skema) was daar verbasende eenstemmigheid. Prof PC Potgieter is toe versoek om dit tot een stuk te verwerk. Die BM het dit met enkele kleinere woordwysigings aanvaar en dit is ook aan die TKK voorgelê as 'n weergawe van die standpunt van die Ned Geref Kerk oor Skrifgesag en Skrifgebruik.

3.2.1.4 Die stuk self word hier in sy geheel weergegee.

Sien NOTULE (p592 -)

3.2.1.5 Aanbeveling

Die Algemene Sinode aanvaar die stuk: Skrifgesag en Skrifgebruik as 'n studiestuk wat as riglyn vir lidmate en ampsdraers kan dien

NOTULE (p 592 -)

3.2 AKTUELE SAKE DEUR BREë MODERATUUR HANTEER

3.2.1 Skrifgesag en Skrifgebruik

3.2.1.1 - 3.2.1.3 - kennis geneem.

3.2.1.4 Skrifgesag en Skrifgebruik

Aanbeveling goedgekeur.

[Die Algemene Sinode aanvaar die stuk: Skrifgesag en Skrifgebruik as 'n studiestuk wat as riglyn vir lidmate en ampsdraers kan dien nadat enkele redaksionele wysiginge aangebring is:]

SKRIFGESAG EN SKRIFGEBRUIK

1. Die begrip "Teopneustie"

1.1 Die begrip "teopneustie" druk die geloofsoortuiging uit dat die Heilige Skrif onder die inspirasie of beademing van die Heilige Gees tot stand gekom het (2 Tim 3:16 en 2 Pet 1:21) en deur die blywende en onvernietigbare verbintenis tussen die Heilige Gees en hierdie geskryfte die Woord van God is waardeur Hy lewend tot ons spreek (Heb 4:12). Die verskillende teorieë oor hoe die inspirasie plaasgevind het, probeer om uitdrukking te gee aan die wyse waarop aan die teopneustie van die Heilige Skrif gedink moet word.

1.2 Die God - mens verhouding

Die term "organiese inspirasieleer" het in ons kringe gebruiklik geword as verwoording van die belydenis dat die Heilige Gees by die totstandkoming van die Heilige Skrif op sodanige wyse van die diens van mense gebruik gemaak het, dat daar in geen enkele opsig aan hulle selfwerksaamheid afbreuk gedoen, of die historiese en psigologiese bemiddeling van die openbaring uitgeskakel is nie.

Die Bybelskrywers het klaarblyklik dikwels gebruik gemaak van gegewens wat hulle beskikbaar gehad het. Soms was dit persoonlike herinneringe, soms mededeling van ander mense, soms oorleweringe wat in die tyd bekend was, soms selfs skriftelike bronne wat hulle kon raadpleeg. Uit al hierdie gegewens het hulle geput, dit selfs geïnterpreteer en uiteindelik op hulle eie manier weergegee. Maar dwarsdeur die hele proses was die Heilige Gees op 'n besondere wyse werksaam om die resultaat te waarborg. As Auctor primarius het Hy sorg gedra daarvoor dat hulle met hulle skryfwerk presies

Langs hierdie weg het daar dus 'n boek ontstaan waarvan ons glo dat dit van begin tot einde die onfeilbare Woord van God is, en waarvan die leer "heeltemal volmaak en in alle opsigte volkome is" (NGB, Art 7).

Om uitdrukking te gee aan hierdie ontstaanswyse van die Skrif binne die verbondsverhouding tussen God en mens, word die term "dialogiese inspirasie" soms gebruik.

1.3 Die Bybel as Woord van God

As ons bely dat die Bybel die Woord van God is, bedoel ons daarmee dat hierdie boek met sy menslike en historiese karakter in sigself die Woord van God is. Nie alleen op grond van die selfgetuienis van die Skrif nie, maar ook op grond van die outopistie van die Skrif waarvan die kerk deur die inwendige getuienis van die Heilige Gees bewus word, bely ons dat daar 'n bepaalde identiteit tussen hierdie menslike woorde en die Woord van God is. Hierdie identiteit is blywend eie aan die Skrif en kom nie telkens tot stand waar mense die Woord van God hoor nie. Die Bybel is nie slegs 'n geloofsboek wat die getuienis van mense aangaande hulle geloof of

geloofservarings bevat nie. Dit kom tot ons as die verkondiging van Gods dade en woorde in die geskiedenis van sy omgang met die mense soos dit kulmineer in Jesus Christus as die Vleesgeworde Woord. Ons aanvaar dat die Heilige Skrif in sy geheel en in al sy dele die Woord van God is, en dat dit onmoontlik is om in die Bybel te onderskei tussen wat van God en wat van die mens kom, of tussen die inhoud van Gods Woord en die menslike vorm waarin dit tot ons kom.

2. Die aard van die Skrifgesag

2.1 Die Skrif het gesag, omdat dit die Woord van God is. Die verskille rondom die gesag van die Heilige Skrif raak nie soseer die vraag of die Skrif gesag het nie, maar die vraag na die aard van die Skrifgesag.

Die histories-kritiese metode van Bybelondersoek soos dit gedurende die afgelope drie eeue ontwikkel het, hanteer die Skrif prinsipiëel op dieselfde wyse as elke ander historiese dokument, en dit plaas die belydenis aangaande die onfeilbaarheid van die Skrif onder sware druk. Dit alles het die teologie gedwing om die vraag na die aard van die Skrifgesag baie indringender onder die oë te sien.

2.2 Kennishorison

Ook diegene wat in geen enkele opsig wil afdoen aan die absolute gesag van die Heilige Skrif as die Woord van God nie, het dit noodsaaklik gevind om na aanleiding van die algemene aanvaarding van die moderne wereldbeeld en die verbreding van die kennishorison in bepaalde opsigte genuanseerder oor die gesag van die Skrif te praat. Die Bybel is geen handboek vir wetenskap of geskiedenis nie en is nie aan ons gegee as 'n bron van openbaring oor allerlei aangeleenthede wat oor die breet terrein van ons kennis lê nie. Dit het 'n bepaalde religieuse skopus of doel. Dit is aan ons gegee om ons wys te maak tot saligheid, sodat die mens van God volkome kan wees, volmaak toegerus vir elke goeie werk (2 Tim 3:16).

2.3 Skopus van die Skrif

Die aanvaarding dat die Skrif 'n bepaalde skopus het, beteken nie die ontkenning van die betroubaarheid en waarheid van alles wat in die Heilige Skrif verkondig word nie (vgl art 5 NGB), maar vra van ons om alles wat in die Skrif verkondig word, in verband te bring met die doel waarvoor die Skrif aan ons gegee is. Dit moet ons daarvan weerhou om die Bybelse verkondiging te beoordeel op grond van abstrakte, rasionele en positivistiese kriteria vir waar en vals wat nie met die eie aard van die Skrif rekening hou nie. Die uitspraak dat die Bybel geen handboek vir wetenskap of geskiedenis is nie, beteken nie dat die Bybel vir die wetenskap geen betekenis het nie, of dat die Bybel histories onbetroubaar is nie. Die hele boodskap van die Bybel staan en val juis by die betroubaarheid van die geskiedenis van Gods heilisdade wat daarin verkondig word. Maar die Bybel hanteer hierdie geskiedenis nie op 'n modern-Westerse manier nie, streef nie na wetenskaplike presisie en volledigheid nie en die historiese en kulturele bepaaldheid van die Bybelse verkondiging en die uitgesproke doel waarmee hierdie verkondiging aan ons gegee is nie.

2.4 Betroubaarheid

Wanneer dit eenmaal aanvaar is dat die Heilige Skrif 'n bepaalde skopus het, spreek dit vanself dat alles wat aangaande die Heilige Skrif bely word, in verband met die skopus van die Skrif gebring moet word. So is dit byvoorbeeld duidelik dat alles wat ons van die eienskappe (gesag en betroubaarheid, genoegsaamheid, duidelikheid, noodsaaklikheid) van die Heilige Skrif bely, verstaan moet word in verband met die skopus van die Skrif. Dit beteken nie dat die gesag van

die Skrif beperk word deur sy skopus nie, maar dat die gesag van die Skrif nie losgemaak mag word van sy skopus nie. Die Skrif is onfeilbaar, omdat dit in elke opsig beantwoord aan die bedoeling van God daarmee.

2.5 Waarheidsbegrip

Wanneer daar nie rekening gehou word met die skopus van die Skrif nie, is die gevaar groot dat daar in die omgang met die Skrif uitgegaan sal word van 'n opjektivistiese of positivistiese waarheidsbegrip wat vreemd is aan die aard en doel van die Skrif. Dit is die geval in die Skrifkritiek wat sedert die agtiende eeu voorgekom het en op allerlei wyses die Skrif geweld aangedoen het.

Ongelukkig gaan ook diegene wat 'n direk teenoorgestelde standpunt inneem en die Bybel teen sulke kritiek wil verdedig, dikwels van dieselfde positivistiese waarheidsbegrip uit. Die resultaat hiervan is meestal dat mense dit moeilik vind om die menslike karakter van die Bybel te aanvaar, en dit gee aanleiding tot 'n fundamentalistiese of 'n biblisistiese houding teenoor en hantering van die Bybel, wat nie reg kan laat geskied aan die eieaard van die Bybel soos dit aan ons gegee is nie. Dit blyk veral uit die wyse waarop die Skrif uitgelê en gebruik word.

2.6 Interpretasie

Dit is noodsaaklik om by die interpretasie en gebruik van die Skrif rekening te hou met sy skopus of bedoeling. Ons glo dat die reformatoriese stelreël blywende geldigheid het, naamlik dat die Skrif sy eie uitlegger is. Aan hierdie stelreël word geweld gedoen as daar, soos in die biblisistiese omgang met die Skrif, nie voldoende rekening gehou word met die historiese gesitueerdheid van die Skrifwoorde, met hulle heilshistoriese verband, met die ryke verskeidenheid van betekenis waarin taaltekens gebruik kan word, of met die aard van die literatuurgenres waarmee ons te make het nie. Alles in die Skrif word dan eenvoudig genivelleer en Skrifwoorde word op 'n soms willekeurige en selektiewe wyse, direk en sonder vertolking, op die mens van die hede van toepassing gemaak. Maar aan hierdie stelreël word ook geweld gedoen deur diegene wat met 'n vooropgesette wysgerige hermeneutiek die Skrif aan die verstaansmoontlikhede van die moderne mens wil onderwerp. Dikwels is die vertrekpunt van die wysgerige hermeneutiek positivisties en ignoreer dit die gesag wat die Skrif ook oor ons voorveronderstellings het. Daarom is dit noodsaaklik om daarvan uit te gaan dat die aard van die Skrifgesag deur die Skrif self bepaal word en ten diepste deur die Drieënige God self.

2.7 Gevare

Die hantering van die skopus-begrip in verband met Skrif en sy gesag hou bepaalde gevare in waarvan ons terdeë bewus moet wees. Dit is moontlik dat dit die invalspoort kan vorm vir 'n dualistiese inspirasie-opvatting wat begin werk met 'n onderskeiding binne die Skrif tussen wat werklik van God afkomstig sou wees en wat maar net die historiese en menslike "verpakking" sou wees waarin dit tot ons kom. Dit kan ook lei tot pogings om 'n nuwe wysgerige waarheidsbegrip "relasionele waarheid" waarin die menslike geloofsverhouding tot God medekonstitutief word vir die waarheid van die Skrif. Hoewel dit waar is dat die waarheid van die Skrif altyd slegs binne 'n geloofsverhouding tot God geken kan word, mag dit nooit so voorgestel word asof die korrelasie tussen geloof en openbaring neerkom op 'n bipolariteit waarin die menslike geloofspool mede-bepalend word vir wat die waarheid van Gods openbaring (as die ander pool) sou wees nie. In so 'n voorstelling word die geloof nie meer as suiwer reseptief verstaan nie, maar verkry dit 'n kreatiewe en konstitutiewe en dikwels ook kritiese funksie ten opsigte van die openbaring. Elke vorm van versubjektivering van die waarheid van

die Skrif moet van die hand gewys word, omdat dit die "objektiewe" karakter van die Skrifopenbaring as verbondsmatige werklikheid nusken en geloof en openbaring komplementer op mekaar betrek, waarby die geloof in feite oor die openbaring gaan heers in plaas van om daarvoor te buig.

Die Bybel het dus in homself gesag, of dit erken word of nie, maar hierdie gesag kom eers in werking, raak eers effektief, wanneer die mens deur die werking van die Heilige Gees voor die gesag gestel word. Die gesag van die Bybel funksioneer derhalwe binne die verhouding (relasie) waarin die mens tot God staan.

3. Die samestelling van die Skrif

Die Heilige Skrif soos ons dit ken, is saamgestel uit 'n groot verskeidenheid van geskifte wat oor die eeue heen in 'n gekompliseerde historiese proses tot stand gekom het en versamel is. Ons besit nie meer die oorspronklike manuskripte nie en die groot aantal verskille in tekslesing noop ons tot 'n kritiese en wetenskaplike omgang met die skrifteks ten einde tot die suiwerste moontlike tekslesing te kom. Die wetenskaplike tekskritiek is 'n erkende en aanvaarbare teologiese dissipline.

3.1 Skrifkritiek, teksvasstelling en Skrifkritiek

Omdat ons bely dat die teks in die oorspronklike tale die weergawe van die Skrif in sy suiwerste vorm is, moet daar steeds getrag word om dit so goed as moontlik vas te stel. In soverre tekskritiek hierdie taak vervul, dra dit dus by tot hierdie ideaal. Hiervoor moet alle moontlike teksgetuies versamel en geëvalueer word.

Die benaming kritiek word in die teologiese vakterminologie op twee maniere gebruik: Eerstens in die sin van 'n streng wetenskaplike analise wat nie vanuit 'n negatiewe en Skrifvreemde vertrekpunt bepaal word nie; tweedens in die sin van 'n wetenskaplike analise wat wel vanuit 'n sodanige vertrekpunt bepaal word. Die benaming 'tekskritiek' word by ons in die eerste sin gebruik, 'Skrifkritiek' in die tweede.

Ons behou tekskritiek in die sin van die vasstelling van die betroubaarste lesing van ons Bybelteks deur middel van die kritiese aanwending van al die middele wat die moderne wetenskap tot ons beskikking stel, in die besonder van die inwendige en die uitwendige kriteria wat vir hierdie doel ontwikkel is, as 'n sine qua non vir die verstaan en voortgaande bestudering van God se openbaring. Hierteenoor word Skrifkritiek as bedrywigheid wat vanuit rasionalistiese of 'n ander Skrifvreemde vertrekpunt die Skrifgesag aftakel, ten sterkste afgewys.

Hierdie Skrifkritiek moet dus heel duidelik van tekskritiek onderskei word. Dit moet ook onderskei word van wetenskaplike metodes soos literere-, bronne-, vorm, redaksieen tradisie-analise wat nie per se 'n negatiewe voorveronderstelling bevat nie en heel vrugbaar gebruik kan word vir 'n beter verstaan van die Heilige Skrif.

'n Apriotiese aanvaarding van die gesag van die Skrif beteken nie dat ons die oë sluit vir die probleme en eenaardighede van die Skrif soos dit voor ons lê nie. Daar bestaan geen rede om die problematiese fenomene van die Skrif te ontken of die komplekse prosesse wat aan die totstandkoming van die huidige Skrifteks voorafgegaan het, te ignoreer nie. Vera ntwoordelike Skrifstudie moet eenvoudig rekening hou met die elemente van stilering, komposisie en ander faktore wat by die totstandkoming van die Bybel met sy veelheid van literere genres 'n rol gespeel het.

3.2 Verhouding Ou Testament : Nuwe Testament

Wat die verhouding tussen Ou en Nuwe Testament betref, is ons van oortuiging dat hierdie twee dele van die kanon onder Gods beskikking saamgevoeg is en as die twee komplementerende dele van een geheel verstaan moet word. In die terme "Ou" en "Nuwe Testament" het die kerk van die begin of die belydenis uitgedruk van die verbondenheid en die verskille tussen hierdie twee dele van die Woord van God. Sowel met die verbondenheid as met die verskille tussen die Ou Testament en die Nuwe Testament moet in die omgang met die Skrif rekening gehou word. Nie een van hierdie twee Testamente kan sonder die ander gelees en volkome korrek verstaan word nie, maar terselfdertyd is dit waar dat elkeen in sy eie reg gehoor en verstaan moet word. Die ou Testament is in die Nuwe vervul en die Nuwe Testament is in die Oue verborge. Die Nuwe Testament gaan ons daarin voor om Christus op 'n bepaalde wyse reeds in die Ou Testament te vind en die Ou Testament wys bokant homself uit na 'n ryker vervulling wat God in die toekoms sou bewerkstellig. Ons erken ten volle die wetenskaplike legitimiteit van 'n bestudering van die Ou Testament in sy historiese konteks en voorlopig nog afgesien van sy verhouding tot die Nuwe Testament, mits daaraan vasgehou word dat dit vir die Christelike teoloog nie moontlik is om daarmee te volstaan nie. Christelik gesproke kom die bestudering van die Ou Testament eers tot sy reg as dit in die samehang met die Nuwe Testament gelees word, net soos die unieke boodskap van die Nuwe Testament eers ten volle verstaan kan word in samehang met die Due. Ten opsigte van Nuwe-Testamentiese aanhalings uit die Ou Testament is dit duidelik dat die Nuwe-Testamentiese skrywers van die gangbare uitlegmetodes van hulle eie tyd gebruik gemaak het. Sommige van hierdie metodes soos byvoorbeeld die allegorese, word vandag op grond van moderne hermeneutiese insigte anders beoordeel waarmee egter nie sonder meer die saaklike legitimiteit van 'n bepaalde sitaat afgewys word nie, omdat dit onder inspirasie van die Heilige Gees geskied het.

3.3 Die kanon

Die proses van kanonvorming het nie plaasgevind nadat die Skrif voltooi is nie, maar het die totstandkoming daarvan vergesel. Dit het alleen later sy finale beslag gekry. Daaronder verstaan ons dat 'n sekere getal Bybelboeke onder leiding van die Heilige Gees aanvaar is as die gesaghebbende en normatiewe Woord van God. Die boeke is nie deur 'n sinode of kerklike instansie as kanon verklaar nie, maar as kanon erken. Dat daar in hierdie proses verskillende faktore meegewerk het, word aanvaar, maar uiteindelik gaan dit gepaard met die belydenis dat die Heilige Gees deur alles heen gelei het sodat op 'n bepaalde tydstip die omvang van die kanon finaal aanvaar kon word. Daarmee bely ons ook dat by die kanon, soos vervat in ons belydenisskrifte, niks meer bygevoeg kan en hoef te word nie. Dit is immers die instrument wat die Heilige Gees daargestel het en wat Hy tans gebruik om die kerk in die volle waarheid te lei.

3.4 Noodsaaklikheid van die Skrif

Die uiteindelijke skriftelike vaslegging is die wyse waarop die besondere openbaring 'n blywende vorm gekry het. Volgens God se beskikking was dit die manier waarop sy Woord vir ons onvervals bewaar kon bly, en so ook die blywende besit van die mensdom kon word. Die Woord het in 'n gebroke en sondige werklikheid en tussen sondige en onvolmaakte mense 'n plek gevind. So het die Openbaring van God die besit van die nageslag gebly.

Wat die gebruik van die Skrif betref, aanvaar ons dat die Skrif aan ons bepaalde norme bied wat van toepassing is op ons totale lewe en dat dit daarom moontlik is om al ons beslissings in die lig van die Skrif te neem.

4. Skrif en belydenis

Ons glo dat die Heilige Skrif die enigste norm is vir die belydenis van die kerk. Die belydenisskrifte van die kerk is as norma normata ondergeskik aan die Skrif as norma normans. Die belydenisskrifte dra daarom 'n kerklike gesag in onderskeiding van die Heilige Skrif wat tot ons kom met Goddelike gesag. Die vryheid van eksegeese is 'n kosbare kleinood van die reformasie en mag nie in die gedrang gebring word nie.

In beginsel bly alle belydenisskrifte van die kerk daarom oop vir hersiening in die lig van die Skrif. Dit beteken egter nie dat die belydenisskrifte daarom geen bindende gesag vir die lidmate van die kerk het nie. Die belydenisskrifte van die kerk verteenwoordig hermeneutiese beslissings vir die verstaan van die Skrif wat deur die kerk by die groot kruispunte in sy geskiedenis geneem is. Hulle ontleen hulle gesag aan die gesag van die Skrif waarvoor hulle erkenning wil verskaf. Miskenning van die belydenisskrifte beteken daarom nie net 'n miskenning van die gesag van die kerk nie, maar dikwels ook 'n miskenning van die gesag van die Skrif.

Dit is die reg en plig van die kerk om rekenskap te vra van enige lidmaat van die kerk wat in sy uitleg van die Skrif in stryd met die belydenis van die kerk kom, juis omdat dit vir die kerk erns is met die Skrif en met die Skriftuurlikheid van sy belydenis. Indien dit wel sou gebeur dat iemand op grond van Skrifondersoek tot 'n nuwe visie op die boodskap van die Skrif kom, sal by hom langs die ordelike weg van 'n gravamen tot die Sinode moet wend vir 'n beslissing.

Volharding in 'n standpunt wat teenoor die belydenis staan, moet egter uitloop op leertug.

ALGEMENE SINODE 1990

AGENDA p124 -

AKLAS

6.22 SKRIFBEROEP IN ETIESE SAKE

6.22.1 OPDRAG

Die Sinode dra dit aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake op om gedurende die reses 'n studie te onderneem in verband met die Skrifberoep in etiese sake. (Handelinge, Algemene Sinode 1986:541).

6.22.2 INLEIDING

In die sinodale rapport aangaande die Skrifgesag (Algemene Sinode, 1986) word die Ned Geref Kerk se gehegtheid aan die tradisioneel Gereformeerde leer aangaande die Heilige Skrif herbevestig. Juis daarom sal dit begryplik wees dat daar in hierdie kring besorgdheid bestaan daaroor dat 'n gemeenskaplike Skrifleer nie vanselfsprekend lei tot gemeenskaplikheid in Skrifuitleg nie. Dit val naamlik in 'n toenemende mate op dat lidmate van dieselfde kerk oor belangrike morele kwessies totaal verskillende standpunte inneem en dit skynbaar met 'n beroep op dieselfde Bybel. Die vraag wat hier in die geding is, is nie of daar by etiese kwessies 'n beroep op die Skrif gedoen moet word nie maar eerder hoe dit gedoen behoort te word. Die insig ontstaan dat 'n korrekte leer aangaande die Heilige Skrif nie outomaties uitloop op 'n suiwer Skrifuitleg nie. Daarom word die behoefte ervaar om 'n wyse van Skrifberoep te ontwikkel en te handhaaf wat in ooreenstemming is met die belydenis wat die kerk aangaande die Skrif daarop nahou. Hierdie behoefte kom veral na vore in tye wat gekenmerk word deur drastiese verskuiwings in lewensbeskouing en lewenstyl.

In sowel kerklike as teologiese kringe is daar in die Ned. Geref. Kerk al heelwat aandag geskenk aan die vraagstuk van die Skrifberoep in die etiek. Reeds in 1979 het 'n betreklik uitvoerige rapport in hierdie verband voor die Sinode van Wes-Kaapland gedien. AKLAS is oortuig daarvan dat die basiese insigte wat daarin tot uitdrukking kom reeds in lyn was met die uitgangspunte aangaande Skrifgesag en Skrifgebruik wat die Algemene Sinode in 1986 aanvaar het. In wat hier volg word in 'n groot mate aangesluit by die vermelde rapport van 1979.

6.22.3 BEREDENERING

6.22.3.1 Hermeneutiese uitgangspunte

Vir die Gereformeerde lewe is die oortuiging kenmerkend dat Christus heers oor en dat die Heilige Skrif gesag het vir alle terreine van ons lewe. Hiermee gaan gepaard die oortuiging dat die Skrif op die regte wyse benader en hanteer moet word. Die hermeneutiese vraag was van die begin af vir die Reformasie van die grootste belang. Die beroep op die Skrif het alleen gesag as dit 'n verantwoorde beroep is, dit wil se 'n beroep wat ten volle rekening hou met wat die Skrif wil se. En dit kan alleen vasgestel word wanneer van die juiste uitlegkundige reëls gebruik gemaak word. Dit behoort tot die mees fundamentele reëls vir die uitleg van elke woord van die Skrif dat dit verstaan moet word binne die konteks, wat beteken dat die spesifieke betekenis bepaal moet word in die lig van die verband waarin dit staan in die perikoop, hoofstuk, Bybelboek, die Ou of Nuwe Testament, en die Skrif as geheel met sy sentrale boodskap van die verlossing in Christus en die koms van Gods koninkryk.

Vanuit hierdie oortuiging was die Reformasie van die begin of gekant teen 'n wettiese omgang met die Skrif wat nie na behore rekening hou met die vermelde uitlegkundige reëls nie en die Skrif benader asof dit 'n wetboek met artikels is wat buite verband te pas en te onpas aangehaal kan word. In die sewentiende eeu vloei uit hierdie benadering die onderskeid tussen die normatiewe en historiese gesag van die Skrif voort. Die onderskeiding hang saam met die insig in die aard van die Skrif as 'n historiese boek wat nie hanteer mag word asof alles wat daarin staan, op dieselfde vlak is-, sonder dat daar noukeurig rekening gehou moet word met die vraag waarom dit meegedeel word, in watter omstandighede dit uitgespreek is, aan watter adres dit gerig is en wat die betekenis daarvan binne die raamwerk van die sentrale boodskap van die Skrif is nie. Een implikasie van dié onderskeiding was dat die vaders geweier het om normatiewe betekenis toe te ken aan historiese gebeurtenisse of stande van sake wat in die Skrif dit self binne die konteks van sy boodskap as normatief vir alle tye bedoel. Die beste vermelding van gebeurtenisse of handelwyses maak dit nog nie normatief vir ons nie.

In hierdie verband sou Bavinck later die klem daarop lê dat die openbaring van God aan ons gegee is in die vorm van 'n geskiedenis. Dit het verskillende tye deurloop. Daarom dra die Skrif self ook 'n historiese karakter, waarmee deurgaans by die uitleg van die Skrif rekening gehou moet word (vgl. Bavinck, Geref. Dogm. I, 429). Volgens die organiese Skrifinspirasieleer is die Bybel die onfeilbare Woord van God, maar die Woord is aan ons gegee in die taal van mense, waarby die Heilige Gees nie die eie-aard, persoonlikheid, gawes, historiese gesitueerdheid, kulturele niveau en kennishorison van die Bybelskrywers uitgeskakel het nie, maar dit juis gebruik het om daarin en daardeur die ewige Woord van God aan ons te bring. Waar die Skrif 'n ervaringstaal spreek, beteken dit nog nie dat die wereldbeeld wat destyds gegeld het, deur die Skrif as openbaringswaarheid gesanksioneer word nie. In die omgang met die Skrif moet dus rekening gehou word met die tydsbetrokkenheid van die Skrifwoorde. Dit beteken dat elke willekeurige beroep op 'n Skrifwoord uitgeslote is.

Hieruit is dit reeds duidelik dat dit volkome benede die maat is as daar op die klank of 'n beroep op bepaalde Skriftekste gedoen word sonder inagneming van die hermeneutiese reëls. Dit gebeur nie alleen wanneer gemeentelede hulle soms op die voorbeeld van Bybelse persone beroep sonder om duidelik te kan maak waarom hulle dit doen nie, maar ook wanneer allerlei Bybelse insettinge op 'n betreklik willekeurige wyse in die Ou Testament eenvoudig oor die hoof gesien word. In so 'n Skrifberoep gaan dit daar dikwels uiters vreemd aan toe, omdat die persoon wat hom op die Skrif beroep noodwendig 'n keuse maak uit die Skrif en dikwels uit 'n bepaalde hoofstuk vir wat by as normatief wil beskou, terwyl by die res eenvoudig links laat lê. En dit alles geskied met die pretensie dat by na die Skrif alleen wil luister. Hy merk self nie dat by van bepaalde vooropgesette opvattinge uitgaan in sy keuse van waarop by hom op die Skrif beroep nie, en by laat die hele kwessie van die historiese konteks van die Skrifwoorde buite rekening. Voorbeelde hiervan kan maklik gevind word in die resente diskussies oor aktuele sake soos menseregte, rasseverhoudinge, die posisie van die vrou in die kerk en samelewing, die sabbatskwessie, moderne danse, ens. Dit is noodsaaklik dat die lidamte van die Kerk daarvan bewus gemaak moet word dat so 'n omgang met die Skrif 'n ernstige aantasting van die ware luister van die Skrif is.

6.22.3.2 Heilsgeskiedenis, beginsels en geboorte

Ons reformatoriese vaders was baie goed bewus van die historiese karakter van die Skrif, al is dit waar dat die volle konsekwensies daarvan eers sedert die agtiende eeu in die kerk deurgedring

het. Dit blyk uit die wyse waarop hulle rekening gehou het met die heilshistoriese voortgang in die Skrifopenbaring. Tussen die Ou en die Nuwe Verbond is daar 'n definitiewe insnyding met die koms van Christus, en daarom moet die Ou Testament nie alleen in die lig van die Nuwe gelees en gïnterpreteer word nie, maar moet daar veral by die Skrifberoep in etiese kwessies rekening gehou word met die heilshistoriese gesitueerdheid van die gebooe in die Bybel, dit wil se met hulle historiese plek binne die heilsgeskiedenis.

Vanuit die oortuiging dat die Ou Testament in Christus vervul is, is dit dus duidelik dat die insettinge van die Ou Testament nie maar op dieselfde wyse op Christene van toepassing is na die koms van Christus nie. Dit word duidelik in Artikel 25 van die NGB uitgespel. Om duidelik te maak watter gebooe van die Ou Testament nie meer vir Christene geld nie, is gebruik gemaak van die onderskeiding tussen morele, seremoniële en burgerlike wette in die Ou Testament, waarby dit dan duidelik is dat die seremoniele en burgerlike wette in Christus hulle vervulling gevind het en daarom nie meer deur Christene onderhou hoef te word nie, terwyl die morele wette, hoewel ook in Christus vervul, nogtans vir die Christene bindend gebly het. Dit wil nie se dat die burgerlike en seremonidle wette glad geen betekenis meer vir die Christene het nie. Deur die prediking van die wette word Christene nie alleen bewus van wat in Christus vervul is nie, maar leer hulle ook om te sien wat die waarheid en wese - in morele sin - van die wette was, en daarom is hulle nog steeds gebonde. Hoewel daar van die onderskeiding tussen burgerlike, seremoniele en morele wette ernstige besware kleef (soos byvoorbeeld dat dit onmoontlik is om die elemente altyd duidelik te onderskei), het die onderskeiding tog gehelp om aan die heilshistoriese voortgang in die openbaring van God reg te laat geskied, en so duidelik te maak dat daar nie maar na willekeur 'n beroep gedoen kan word op sommige Ou Testamentiese insettinge, terwyl ander buite rekening gelaat word nie, maar dat hermeneuties onderskei moet word tussen wat wel en wat nie meer op ons van toepassing is nie. So alleen kan reg geskied aan die element van diskontinuiteit en die element van kontinuïteit tussen die insettinge van die Ou Testament en wat van ons in ons situasie gevra word. As voorbeeld van wat hier bedoel word, kan gesê word ons is nie meer verplig om diere te offer of om ons "tiendes en offergawes" na die "skathuis" te bring nie - Mal. 3:10 - maar ons is natuurlik wel verplig om onself tot 'n lewende dankoffer aan God te wy met alles wat ons het en is, en dus onder meer ook na ons vermoë as rentmeesters van God by te dra vir die verkondiging van die evangelie en die instandhouding van die erediens.

Die heilshistoriese gesitueerdheid van die gebooe van die Ou Testament maak dit dus moontlik om te onderskei tussen die blywende wil van God en die histories-konkrete uitdrukking wat in 'n bepaalde situasie en in bepaalde omstandighede aan die wil van God gegee is. In die geskiedenis van die Gereformeerde Etiek het hierdie benadering daartoe gelei dat steeds gepoog is om die algemene sedelike beginsels wat die Skrif vir die Christelike lewe voorhou, vas te stel. Hierdie beginsels geld algemeen en moet onderskei word van voorskrifte wat 'n meer tydgebonde karakter het en wat hier sonder meer vir Christene van alle tye geldend is nie. Uiteraard moet gewaak word daarteen dat hierdie wyse van Skrifberoep nie uitloop op die hantering van die Skrif as 'n opslagplek van algemene beginsels waaruit dan op 'n skolastieke manier afleidings gemaak kan word wat nie meer in direkte verband staan met die ware bedoeling van die Skrif nie. By die bepaling van wat die algemene sedelike beginsels van die Skrif is, moet die totale boodskap van die Skrif ter sprake gebring word.

Die wyse van omgang met die Skrif wat hier beoog word, word ondersteun deur 'n eksegeet soos H.N. Ridderbos, wat daarop wys dat deur Paulus 'n groot aantal konkrete gebooe en voorskrifte voorkom, wat telkens saamhang met die historiese en wisselende situasie waarin die gebod van God gehoorsaam moet word. Wanneer hierdie voorskrifte egter van nader bekyk word, blyk dit dat die konkrete voorskrifte, ondanks hulle toespitsing op konkrete situasies, tog deur Paulus self in verband gebring word met algemene sedelike gesigspunte en leef-reëls soos dit in die geopenbaarde wet van God neergelê is. Paulus voed ook sy gemeente op om vanuit sulke algemene gesigspunte hul konkrete vrae te benader.

Die konklusie wat uit hierdie oorweging getrek kan word, is dat dit nie slegs vir die Ou Testament geld nie, maar die hele Bybel, dat daar nie op 'n willekeurige wyse en op die klank of 'n beroep op die konkrete gebooe en insettinge van die Skrif of 'n bepaalde stand van sake gedoen kan word; asof hulle sonder meer in dieselfde vorm vanselfsprekend vir die kerk van alle eeue normatief is nie. Daar moet uitlegkundig onderskei word wat presies die bedoeling van sulke gebooe is in die spesifieke historiese situasie waarin hulle gegee is, ten einde te kan vasstel hoe dit konkrete uitdrukking verleen aan die blywende wil van God soos dit in die wet van God neergele is, voordat beslis kan word oor die vraag hoe daardie konkrete gebooe in die nuwe situasie van vandag gehoorsaam moet word.

6.22.3.3 Funksionering van die Skrifgesag

Die rede waarom Gereformeerde teoloë soveel klem gelê het op die onderskeiding tussen God se algemene gebod en die konkrete, tydsbetrokke toepassing daarvan, is dat so nie slegs aan 'n ongeoorloofde Bybeluitleg ontkom kan word nie, maar terselfdertyd ook die blywende betekenis van die gebooe van die Skrif vir die kerk van alle tye gehandhaaf kan word, ondanks die historiese karakter van die Skrif. Veral die laaste gesigspunt is uiterg belangrik in die lig van die groot kulturele en historiese opstand tussen die Skrif en die moderne tyd.

In die Ou Testament het ons te make met die kultuur van rondtrekkende stamme en later met die van 'n landelike gemeenskap wat ongekompliseerd uit die landbou en veeteelt leef. In die Nuwe Testament het ons ewe-dens te make met 'n landboukundige en voor-industriële dorpskultuur. Die toestand en verhoudinge tussen die mense was daarin uiteraard totaal verskillend van die toestande en verhoudinge in die moderne, uifers gesofistikeerde tegniese en gesekulariseerde stadskultuur waarin die kerk vandag bestaan. Solank die kulturele situasie van die Christene 'n nog groot mate van ooreenkoms vertoon het met die kulturele situasie wat in die Bybel veronderstel word, was dit waarskynlik makliker om die direkte weg met die insettinge van die Skrif na die samelewing met sy etiese problematiek te vind. Namate die kultuur egter 'n steeds meer gekompliseerde karakter aangeneem het vanwee die ontwikkeling in 'n industriële en tegniese rigting, het dit steeds moeiliker geword om enige direkte beroep op die Skrif te doen in verband met sedelike probleme en situasies wat nie in die Skrif in soveel woorde ter sprake kom nie. Daar is baie dinge in die moderne wereld waaroor die Skrif geen uitspraak lewer nie, terwyl sommige dinge waaroor die Skrif wel 'n mening uitspreek (byvoorbeeld die kwessie van oorlog) in ons tyd vorme en afmetinge aangeneem het wat nie binne die visier van die Bybelskrywers geval het nie. Die hele ekonomiese problematiek en die wetenskap, die politiek en die staat, die huwelik en die gesin het in die moderne tyd 'n gedaanteverandering ondergaan en ons voor probleme gestei wat nie direk in die Skrif ter sprake kom nie, omdat die Skrif histories gerig was aan mense in 'n ander kulturele situasie. Gehoorsaamheid aan die Skrif kan nie beteken dat ons vanuit die moderne kultuursituasie moet terugkeer na die kulturele fase van die mense in die tyd

van die Bybel nie. Gehoorsaamheid aan die Skrif kan alleen daarin bestaan dat ons ons deur die Skrif laat leer wat die wil van God vir die lewe in alle kulturele fases is, soos dit in die totale boodskap van die Skrif neergele en in die konkrete gebooie van die Skrif konkreet in die geskiedenis toegepas is. Vanuit die algemene gesigspunte soos dit in die konkrete toespittings nader omlyn word, moet dan in ons die tyd en kulturele situasie opnuut gevra word na wat die wil van God konkreet vir ons is.

By benadering van 'n etiese probleem kan ons nie maar daarmee volstaan om in die Skrif na 'n konkrete voorskrif oor dié spesifieke saak te soek nie. Dan sal ons dikwels moet konstateer dat die Skrif hom nie daarvoor uitspreek nie. Ons sal moet onderskei wat die wesenlike sedelike gesigspunte is wat in die spesifieke vraagstuk na vore kom, en dan in die lig van die sedelike boodskap van die Skrif as geheel na 'n antwoord op ons etiese vraagstuk soek.

Die Bybel bied nie 'n voorskrif oor elke moontlike saak wat in ons moderne wereld mag opduik nie, maar die Bybel bied wel leidende motiewe, algemene gesigspunte, teologiese koördinate, vaste bakens in die see waarin ons onself moet onteer. Daar kan nie altyd so maklik in enkele woorde gesê word wat hierdie algemene riglyne is nie.

Daar is natuurlik die dubbelgebod van die liefde. Daar is die Tien Gebooie en die verdieping daarvan in die Bergrede. Daar is die normatiewe gesigspunte wat gegee is met die skepping, soos die Skrif getuig. Daar is die lig wat val vanuit die herskepping in Christus, wat vanwee die sonde baie diep insny in die wereld soos ons dit ken en die eis stet van self verloening, kruisdra, die stryd teen die begeertes van die vlees. Daar is die apostoliese vermaninge en die beskrywing van die vrug van die Gees. Daar is die gesigspunte van die kultuurtaak wat die mens opgelê is, die waarde van die mens as skepsel van God, en die hoop op die uiteindelijke totale vernuwing van alle dinge. So kan ons voortgaan. Die totale boodskap van die Skrif het 'n sedelike kant wat nie net vir die personeel-eties nie, maar ook vir die sosiaal-etiese werklikheid normatiewe betekenis het.

Dit is daarom nie raadsaam om die sedelike boodskap van die Skrif net onder een noemer te wil saamvat, soos byvoorbeeld onder die noemer van die skepping met sy vaste ordeninge, of onder die noemer van die Christelike hoop op die vernuwing van alle dinge waaraan die Christen nou reeds moet meewerk, of self s net onder die noemer van die liefde nie, tansy duidelik gemaak word hoe omvattend die liefde volgens die Skrif is. 'n Beroep op die totale Skrif met sy totale boodskap is hier deurslaggewend.

Om hierdie rede kan ons ook nie akkoord gaan met diegene wat skerp krities staan teenoor die idee dat daar in die Skrif sekere algemene beginsels gebied word, en daarom liever daarvan afsien om hulle in konkreet-etiese kwessies op die Skrif te beroep nie.

Ons beswaar teen 'n dergelike standpunt is dat dit die Christen in etiese kwessies weglei van die Skrif of met die veronderstelling dat ons tans in staat sou wees om sonder die Skrif die wil van God vir ons lewe op te spoor, deurdan ons ons laat lei deur ons natuurlike sedelike besef, of deur die skeppingsbeginsels wat ons in die geskape werklikheid kan ontdek. Ons is van oortuiging dat die erns van die sondeval daarmee gerelativeer word. Ons lewe in 'n sondige, gebrekkige werklikheid. Selfs die insig van die wedergebore mens is relatief, feilbaar. Ons het die lig van die Skrif as die besondere openbaring van God nodig om ons stap vir stap op die weg te lei.

Bowendien swaai die skaal by hierdie beskouinge in die rigting van die voorrang van die algemene openbaring bo die besondere, waarmee na ons mening meermale aan die unieke betekenis van Gods openbaring in Christus onreg gedoen word. Die verlossing in Christus is nie

slegs aan ons gegee om ons oog te herstel vir die waarheid wat al van die begin of in die skepping opgesluit le nie, maar dit hat sy stempel afgedruk op die wil van God vir ons lewe, en die kontoere van hierdie stempel wat die geskiedenis van God met die mense deurleef hat, is nie in die skepping nie, maar in die Skrif aangeteken. 'n Etiek wat alleen op ons natuurlike sedelike besef of op ons insig in die skeppingsbeginsels opgebou sou word, en die versoening en verlossing in Christus, die kruis en die opstanding, die wederkoms en die vernuwing van alle dinge alleen as wegspringplek gebruik, sonder om die gebod wat daaruit tot ons kom, ten volle te hoor, kan geen volledige Christelike etiek wees nie. Hoe waar dit ook is dat dit 'n delikate taak is om op die regte wyse met die Skrif om te gaan by die bepaling van wat die boodskap daarvan vir ons in allerlei konkrete sedelike kwessies is, mag ons tog die beroep op die Skrif nie daarom prysgee nie. Die Skrif is natuurlik geen wetboek nie, en die poging om allerlei klaar geformuleerde, abstrakte "beginsels" uit die Skrif of te lei, kan - veral as die sentrale bedoeling van die Skrif nie voldoende in gedagte gehou word nie tot 'n rasionalistiese, wettiese en self s willekeurige hantering van die Skrif lei. Tog kan ons nie daaraan verbykom dat die Skrif wel die bron van die suiwere waarheid is en derhalwe ook van die suiwere kennis van wat sedelik rag en verkeerd is nie. Die Skrif bevat grondwaarhede, motiewe en gesigspunte wat fundamenteel is vir ons kennis van die wil van God en nie buite die Skrif om geken kan word nie. Die Bybel gee nie aan ons voorskrifte en inligting oor elke spesifieke saak nie, maar lig ons tog op 'n gevarieerde wyse in oor die wil van God vir ons totale lewe. Hoe ingewikkeld ons moderne problematiek ook al is, ten diepste is dit tog 'n menslike problematiek wat by die bodem van alle vrae by dieselfde dinge uitkom waarmee die mens van alle tye ook in vroeere, minder gekompliseerde kulturele fases gekonfronteer was. Wanneer ons ons probleme onder leiding van die Heilige Gees tot ors die bodem kan deurskou in die lig van die Skrif, sal ons ook in die lig van die Skrif die rigting kan pail waarin ons die oplossing moet soek.

Juis op hierdie punt is dit nodig om daaraan toe te voeg dat die verband tussen die Skrif en die praktyk nie maar net iets is vir die studeerkamer van die teoloog nie. Vanwee die ingewikkeldheid van die moderne problematiek sal die ontleding van ons probleme noodwendig moet geskied met die hulp van kundige en wetenskaplik-geskoolde lidmate van die kerk uit' verskillende dissiplines, sodat dit presies duidelik kan wees waaroor die vraagstelling gaan. Etiek hat 'n wetenskap geword waarin mense uit verskillende rigtings van die wetenskap met mekaar behoort saam te werk.

Maar meer nog: die Christelike oordeel oor sedelike kwessies is nie net iets vir die wetenskap nie, maar vir die gemeente self. Die gemeente van Christus leef met die Woord in die wereld en ontvang onder leiding van die Gees die wysheid om die brug te slaan tussen die (historiese) Skrif en die moderne wereld met sy problematiek. Die lig van die Skrif is nie maar net die resultaat van 'n goeie wetenskaplike hermeneutiek nie. Die waarheid is nog altyd magtiger as onself. Die waarheid heers oor ons, en nie ons oor die waarheid nie. Daarom is dit ook 'n saak van gebed en gelowige verwagting dat God die gemeente fyngewoelig sal maak vir die dinge waarop dit werklik aankom in die doen van die wil van God in elke konkrete situasie (vgl. Nilip. 1:9-11; Kol. 1:9-10).

6.22.4 SAMEVATTENDE GEVOLGTREKKINGS

6.22.4.1 Die Skrifberoep in die etiek kan alleen slaag as die juiste reels vir die uitleg van die Skrif in ag geneem word. Tot die juiste reels vir die uitleg van die Skrif behoort dat elke woord van die Skrif verstaan moet word binne die verband waarin dit staan, dat die juiste historiese

betekenis daarvan vasgestel moet word en dat dit geïnterpreteer moet word in verband met die sentrale bedoeling van die Skrif as verkondiging van die verlossing in Christus en die koms van Gods Koninkryk. Dit beteken net dat die heilshistoriese gesitueerdheid en betekenis van elke woord van die Skrif ten volle in berekening gebring moet word.

6.22.4.2 In ons omgang met die Skrif is dit duidelik dat daar in die Bybel bepaalde algemene gebooe en sedelike beginsels voorkom wat vir die mense van alle tye normatiewe betekenis hat, maar dat hierdie algemene gebooe en beginsels nie in 'n abstrakte vorm aan ons gegee word nie, maar deurgaans in die vorm van konkrete voorskrifte aan bepaalde mense in hulle spesifieke historiese situasies. Dit hoort tot die taak van 'n verantwoorde vertolking van die Skrif om te onderskei tussen die algemene gebooe van God en algemene sedelike gesigspunte wat vir die mens van alle tye geld, en die konkrete toepassing of toespitsing daarvan in bepaalde gevalle; wat nie noodwendig net so vir ons geld nie, ten einde die gemeente van ons tag in staat te stel om in die eie tyd en situasie die algemene gebod van God opnuut te kan gehoorsaam.

6.22.4.3 Ook in gevalle waarons in die moderne wereld met probleme te make het wat nie direk in die Skrif ter sprake kom nie, het die Skrif nogtans vir ons deurslaggewende betekenis by ons sedelike beslissings, omdat die Skrif aan ons in verband met sy totale boodskap algemene motiewe en gesigspunte bied waarvolgens ons ons eie probleme moet beoordeel ten einde te kan ontdek wat ons behoort te doen. Terselfdertyd moet ons ons probleme tot op die been ontleed om te ontdek wat die ware sedelike vrae is wat daarin aan die orde is, sodat ons in die lig van die totale boodskap van die Skrif daarop kan antwoord.

6.22.4.4 By die bepaling van wat as die algemene gebooe of sedelike beginsels vir ons lewe in die Skrif gegee is, moet daarteen gewaak word om nie die bedoeling en sentrale boodskap van die Skrif uit die oog te verloor en so gevaar te loop om tinge tot algemene Skrifbeginsels te verhef wat binne die konteks van die Skrif nie as sodanig geld nie. Historiese mededelings van die Skrif of mededelings van die stand van sake kan alleen algemene normatiewe betekenis besit as die Skrif self binne die konteks van sy boodskap sodanige betekenis daaraan heg.

6.22.4.5 Hoewel dit moeilik is om op die regte wyse te bepaal wat die algemene sedelike beginsels is wat die Skrif aan ons voorhou op die gebied van die maatskaplike lewe, die ekonomie en die politiek, mag ons tog nie daarvan afsien om die lig van die Skrif oor hierdie sake te soek nie. Dit is vir die kerk onaanvaarbaar dat ons op die gebied van die etiek aangewese sou wees op ons natuurlike sedelike besef of op ons kennis van algemene skeppirigsbeginsels, of ons nie die openbaring van God in Christus nodig het vir ons kennis van die sedelike norme waarvolgens ons behoort te lewe nie.

6.22.4.6 Die leiding van die Heilige Gees is onontbeerlik vir die persoonlike omgang met die Skrif en die gemeenskaplike wandel van die hele gemeente in die lig daarvan. Die ontdekking van die wil van God vir ons lewe kom nie tot stand deur 'n blote rasonele hantering van beginsels nie, hoewel dit waar is dat ons God ook met ons verstand moet liefhe en dat ons ook redelike insig in die bedoeling en betekenis van die Skrif 'n rol speel in ons verstaan van die wil van God in elke konkrete situasie. Tog sal ons moet se dat ons nie oor die waarheid van Gods Woord beskik nie, maar dat dit oor ons beskik. Daarom moet die gemeente voortdurend bid om die opening van ons oe om te kan onderskei waarop dit aankom en wat die goeie en welgevallige en volmaakte wil van God is (Filip. 1:10; Rom. 12:2).

6.22.5 AANBEVELINGS

6.22.5.1 In opvolging van sy verslag oor die Skrifgesag (1986) aanvaar die Sinode hierdie rapport as 'n riglyn by die Skrifberoep in etiese sake.

6.22.5.2 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op lidmate om die Skrifberoep in etiese sake te hanteer op'n wyse wat in ooreenstemming is met die Kerk se belydenis aangaande die Skrif en sy gesag.

NOTULE [p 562]

6.22 SKRIFBEROEP IN ETIESE SAKE

6.22.1 - 6.22.4 Kennis geneem

6.22.5 AANBEVELINGS - Goedgekeur

6.22.5.1 In opvolging van sy verslag oor die Skrifgesag (1986) aanvaar die Sinode hierdie rapport as 'n riglyn by die Skrifberoep in etiese sake.

6.22.5.2 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op lidmate om die Skrifberoep in etiese sake te hanteer op'n wyse wat in ooreenstemming is met die Kerk se belydenis aangaande die Skrif en sy gesag.

ALGEMENE SINODE 2002

Agenda, Notule en Besluiteregister

Agenda p201-210

5. GESAG VAN DIE SKRIF

5.1 OPDRAG

Die Algemene Sinode dra dit aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake op om opnuut =n duidelike standpunt oor die gesag van die Bybel as die Woord van God te formuleer.

5.2 AGTERGROND

5.2.1 Tydens die sitting van die Algemene Sinode van 1986 is die verslag **Skrifgesag en Skrifgebruik** sonder teenstem aanvaar. Sederdien het die debat oor die Bybel egter eerder toegeneem as afgeneem. Met name die **menslike** karakter van die Skrif as Woord van God, skep heelwat probleme. Sommige vrees dat hierdie aksent die gesag van die Bybel as Woord van **God** mag ondermyn.

5.2.2 Die huidige verslag is nie bedoel as 'n vervanging van **Skrifgesag en Skrifgebruik** nie, maar as aanvulling en verdere verduideliking daarvan. In die lig van die omvang van die problematiek en die totaal onoorsigtelike hoeveelheid ter sake literatuur, is die pretensie hoegenaamd nie om 'n omvattende behandeling van die problematiek te bied nie. Dit is wel 'n poging om groter klaarheid te bring en sodoende 'n sinvoller gesprek moontlik te maak.

5.3 GESAG VOLGENS DIE BYBEL

5.3.1 Daar bestaan 'n wesentlike gevaar dat wanneer ons praat oor die gesag **van** die Bybel, ons mag werk met 'n gesagsbeskouing wat in stryd is met die siening van gesag **volgens** die Bybel. Die gesag van die Bybel kom ook daarin tot uitdrukking dat dit uiters krities staan teenoor wat dikwels vir gesag in die samelewing deurgaen.

5.3.2 Nie slegs uit enkele losstaande tekste nie (bv Rom 13:1,2,4), maar uit die Skrif as geheel is dit duidelik dat in die finale instansie alleen **God** oor gesag beskik. Alle persone en instellings wat ook op gesag aanspraak mag maak, besit dit alleen in 'n afgeleide sin. Dit geld die keiser en die kerk, die pous en die predikant, die apostels en die profete, die sakramente en ook die Skrif. Goddelike verering van enigiets en enigiemand behalwe God self, word verbied deur die heel eerste gebod. Daarom het die Reformasie afwysend gestaan teenoor goddelike verering van die verselfstandigde menslike "natuur" van Jesus (**Jesulatrie**) soos dit by voorbeeld na vore kom in die aanbidding van sy "heilige hart". Ook teenoor

die verering van godsdienstige relikwieë word 'n kritiese standpunt ingeneem, terwyl geensins gunstiger geoordeel word oor goddelike verering van die Bybel as boek (**Bibliolatrie**) nie. **Soli Deo Gloria** (aan God alleen die eer) is die mees sensitiewe senuwee van die gereformeerde geloof.

5.3.3 Daarmee word nie ontken dat daar inderdaad ook afgeleide gesag bestaan nie. In die uitoefening van sy gesag maak die Drie-enige God gebruik van mense en middele. Die apostels en profete is sulke mense; Skrif en sakramente is sulke middele. Net so min as wat die brood en die wyn verander in Christus se liggaam en bloed, net so min hou die Skrif op om gewone mensewoorde te wees ten spyte van die feit dat **deur** hierdie mensewoorde, die Woord van God tot ons kom. Die beskuldiging van die Spiritualiste dat die Reformasie die Roomse Pous net maar verruil het vir 'n Protestantse Papierpous, dui op 'n wesentlike gevaar, maar berus op 'n volledige misverstand. Juis in die tyd van die Reformasie, kom die leer van die Heilige Gees sterk na vore.

5.3.4 Waar die Gees van die Here is, daar is vryheid (2 Kor 3:17). Gesag **volgens** die Bybel, en derhalwe ook die gesag **van** die Bybel, is geensins die dwang van 'n tiran nie, maar die "sagte geweld" van die Gees. Gods Gees oorrumpel nie, maar oorreed. Dit verg nie van ons 'n gewelddadige – en daarom oneerlike - opoffering van ons denke as skepping van God nie, maar wel die kruisiging van ons gevalle, afgodiese denke wat geen grense wil erken nie. Die Heilige Gees skakel nie die menslike verstand uit nie, maar in. Die Gees maak ons nugter en leer ons om ons verstand verstandig te gebruik. Die oorsaak van ons ellende is immers nie ons baie (of min) verstand nie, maar ons gebrek aan gesonde verstand. Die Gees van God gebruik die Woord om ons te oorreed om God lief te hê met ons hele hart, siel, én verstand. Hierdie liefde sluit ons totale wese, ook ons intuïsie, emosie en verbeelding, in. Die onweerstaanbaarheid van God se genade is nie die onpersoonlike onweerstaanbaarheid van byvoorbeeld die wet op swaartekrag nie, maar die persoonlike onweerstaanbaarheid van 'n geliefde. Hierdie liefde maak ons nie blind nie, maar heldersienende. Deur die boodskap van die Bybel lê die Gees beslag op ons en maak ons sodoende vry.

5.4 WOORD VAN GOD IN MENSEWOORDE

5.4.1 In die Bybel as menslike boek, kom die boodskap van God tot ons in die gestalte van mensewoorde. Weliswaar deur die **Heilige Gees** gedrywe, was dit tog **mense** wat gespreek het (2 Pet 1:21). Vanuit 'n spesifieke perspektief kan AA Van Ruler die **gawe van die Gees** 'n selfs groter wonder noem as die **Vleeswording van die Woord**. Terwyl die Woord in Christus **sondelose** vlees word, kom woen die Gees in ons **sondige** vlees. Dit geld ook die Bybelskrywers. Geïnspireer deur die Gees het hulle nie opgehou om mense te wees nie; hulle het selfs nie opgehou om **sondige** mense te wees nie. Hierdie menslike karakter van die Skrif is 'n waarheid wat ons nie tandeknersend moet toegee nie, maar waaroor ons ons moet verheug. Die blote bestaan van die Bybel as boodskap van God, is op sigself reeds 'n heenwysing na die inhoud van die Blye Boodskap: dat God in sy grondelose genade neerdaal na swakke sondige mense, soveel so dat Hy in Christus volkome een **met** ons geword het deur een **van** ons te word. Selfs oor die menslike "foute" in die Bybel, moet ons voel soos oor die littekens in Jesus se hande en voete. Alreeds die **vorm** van die Bybel verwys na sy **inhoud** waarvan die Gekruisigde die kern is (Joh 8:36; 1 Kor 2:2).

5.4.2 Dat die Bybel volgens moderne standaarde nie voldoen aan wetenskaplike eksaktheid nie, is so vanselfsprekend dat dit verbasend is dat daaroor nog debat gevoer word. Die mosterdsaad is beslis nie die kleinste van alle saad nie (Mark 4:31), maar is nog steeds so klein dat dit werklik onnodig is om daaroor te struikel. Aan die anderkant is die heelal weer heelwat groter (en anders) as die drie-verdieping skepping (Eks 20:4), wat die gangbare siening van destyds weerspieël. Daaruit blyk dat die Woord van God nie bo die werklikheid sweef nie, maar konkreet word in 'n spesifieke tyd en konteks. Juis in hierdie wetenskaplike "swakheid" is die teologiese krag van die Woord geleë. As dit nie in die Bybelse wêreld konkreet ("vlees") kon word nie, sou dit ook nie vandag met ons kon praat nie, want oor 50 jaar is die wetenskap nog weer verder gevorder.

5.4.3 Klaarblyklik maak die Bybel ook geen aanspraak op historiese eksaktheid nie. In Handeling 9:7 hoor Paulus se metgeselle 'n stem, maar sien niks nie; volgens Handeling 22:9 het hulle die lig gesien, maar niks gehoor nie. Die weergawes van Judas se dood in Matt 27:3-10 en Hand 1:16-19 verskil so drasties dat dit duidelik is dat daar verskillende tradisies oor hierdie gebeure bestaan het. Volgens 1 Sam 17 het Dawid vir Goliat gedood terwyl die daad in 2 Sam 21:19 aan Elganan toegeskryf word. Reeds in 1 Sam 16 word vertel hoedat Dawid vir Saul op die lier speel, maar nadat Dawid vir Goliat verslaan het (1

Sam 17), ken Saul hom van geen kant nie (1 Sam 17: 55- 57). In Matt 27: 9v. word Sag 11: 12v. aangehaal, maar die outeur skryf dit toe aan die profeet Jeremia (vergelyk Jer 32: 6-9). Die voorbeelde kan eindeloos vermeerder word (soos byvoorbeeld die verskillende weergawes van dieselfde gebeure deur die vier evangelies), maar dit is onnodig. Die bewering dat in die oorspronklike manuskripte geen teenstrydighede sou wees nie, help ons nie verder nie, want vir ons is die geloofwaardigheid van die beskikbare Bybel deurslaggewend. En bowendien kan hierdie historiese "teenstrydighede" dikwels verduidelik word vanuit die **boodskap** wat die betrokke outeur wil oordra.

5.4.4 Matteus wil byvoorbeeld aantoon dat Jesus as nakomeling van Abraham en "seun van Dawid" (sien die geslagsregister van Matt 1), die Joodse Messias en Representant van die volk van God in die Ou Testament is. Hy suggereer dit ook deur die wyse waarop hy sy stof in hoofstukke 2 tot 5 in ooreenstemming met die volgorde in Eksodus, kronologies rangskik. In Matt 2 gaan Jesus, soos Israel in die Ou Testament, skuiling soek in Egipte. Wanneer Hy (saam met sy ouers) terugkom, sien Matteus dit as 'n "vervulling" van die woorde van Hosea 11: 1 ten opsigte van die volk Israel: "Uit Egipte het Ek my Seun geroep" (Matt 2:15). Soos Israel deur die Rooi See, gaan Jesus in Matt 3 "deur die water" tydens sy doop. Soos vir Israel, lei die Gees van God (Matt 4) Jesus die woestyn binne. Soos Moses by die berg Sinai vir die volk die Wet van God gee, lees ons in Matt 5 van Jesus se Bergpredikasie.

5.4.5 As dit sou gaan om eksakte historiese feitelikheid, kwalifiseer die Bybel klaarblyklik nie as betroubaar nie. Maar uit die Skrif self is dit glashelder dat dit ook nie die bedoeling van die Bybel is nie.

5.5 GEEN EENVORMIGE INSPIRASIE

5.5.1 Die hele Skrif is deur God geïnspireer (2 Tim 3:16), maar dit impliseer hoegenaamd nie dat ons moet veronderstel dat hierdie inspirasie eenvormig is en altyd op presies dieselfde wyse plaasgevind het nie. Hoe die inspirasie verstaan moet word, kan ons nie vooraf besluit en dit dan aan die Bybel opdring nie, maar ons moet die gesag van die Skrif laat geld deur dit self toe te laat om die funksionering van die inspirasie aan ons te verduidelik.

5.5.2 Reeds baie inspirasieteorieë is aangebied, waarvan die **meganiese** en **organiese** in ons kringe die bekendste is. Sommige sien inspirasie as die **intuisie** van 'n godsdienstige genie wat in beginsel nie veel verskil van enige ander vorm van begaafdheid nie. Ander verkies om te praat van **illuminasie** as 'n intensifisering van die ervaring wat elke gelowige met God het. Daar is diegene wat inspirasie verstaan as **diktering** deur die Gees waarby die menslike faktor tot 'n minimum beperk word. Volgens die **dinamiese** siening van inspirasie, speel die Gees 'n deurslaggewende rol sonder om die persoonlike individualiteit van die mens uit te skakel.

5.5.3 Die probleem met al hierdie opvattinge is dat hulle daartoe neig om 'n eenvormige siening van inspirasie voor te staan. Die diepste geheimenis van inspirasie sal ons nooit deurgrond nie, maar vanuit die Bybel self kry ons die indruk dat dit op veelvormige wyse geskied. Die rol van die menslike bemiddeling is nie altyd dieselfde nie en kan wissel van heel passief tot heel aktief. Van die profete sê Petrus (2 Petr 1: 21): "Geen profesie is ooit deur die wil van 'n mens voortgebring nie. Nee, deur die Heilige Gees meegevoer, het mense die woord wat van God kom, verkondig." Wanneer die profete verklaar dat die Woord van die Here tot hulle gekom het (byvoorbeeld Jer 1:2), het die inspirasie 'n ander vorm aangeneem as by die medikus Lukas wat historiese navorsing doen (Luk 1:1-4) na aanleiding van die baie tradisies wat in omloop was.

5.5.4 Die boek Spreuke leer ons dat dit die Here is wat wysheid gee (Spreuke 2:6), maar maak geen aanspraak op 'n direkte openbaring van God nie. Paulus kan volhou dat hy die evangelie wat hy verkondig (Gal 1: 11v), "nie van 'n mens ontvang of by 'n mens geleer het nie. Inteendeel, Jesus Christus het dit in 'n openbaring aan my gegee". By 'n ander geleentheid egter kan dieselfde Paulus ten opsigte van 'n etiese kwessie erken dat hy in die verband geen bevel van die Here het nie. Dit beteken nie dat sy woord geen gewig dra nie, want hy gee "my eie mening as iemand wat deur die genade van die Here betroubaar is." (1 Kor 7:25). Hy gee immers sy opinie as iemand wat "ook die Gees van God het." (1 Kor 7:40). Ook wat hierdie etiese aangeleentheid betref, praat hy as geïnspireerd deur die Gees, maar klaarblyklik lê hierdie inspirasie op 'n ander vlak as die evangelie wat hy verkondig (Gal 1:9): Want "al sou een van ons of selfs 'n engel uit die hemel aan julle 'n evangelie verkondig wat in stryd is met die evangelie wat ons aan julle verkondig het – die vloek van God sal hom tref!", 'n uitspraak wat hy nog herhaal in die volgende vers.

5.6 DIE BYBEL AS OPENBARING

5.6.1 As "Woord van God" is die Bybel die openbaring van God in mensewoorde. Maar in die Bybel tref ons ook mensewoorde aan wat gerig is **tot** God in gebede, lofprysing, klagte ja selfs aanklagte en verwyte. Soms hoor ons die jubel van lofliedere, dan weer die droefheid van Klaagliedere. Psalm 137 sluit af op 'n wyse wat 'n dominee nooit vir sy gemeente sal aanbeveel nie: Vir Babel word gesê: "Gelukkig is hy wat jou babetjies gryp en teen 'n klip verbrysel." Calvin kan hom uiters onvriendelik uitlaat oor Jeremia se krasse woorde waarin hy sy geboortedag, asook die man wat hom nie voor sy geboorte om die lewe gebring het nie, vervloek (Jer 20:14-18). Calvin bestempel dit as 'n blinde, kranksinnige impuls wat Jeremia hierdie ondankbare en onbedagsame woorde laat uiter. 'n Mens kan ook dink aan die nogal neerslagtige boek Prediker: "Alles kom tot niks, sê die Prediker, tot niks." (Pred 1:2).

5.6.2 Nou kan die feit dat selfs verbondskinders sulke woorde kwytraak diegene wat verdruk en depressief voel onder sekere omstandighede tot vertroosting dien. Ook hierdie woorde openbaar God aan ons as iemand wat selfs sulke woorde verduur, verdra en dra op Golgota. Maar woorde van God in die direkte sin van die woord, is dit tog klaarblyklik nie. Dit geld ook die toesprake van Job se vriende wat God verdedig teenoor Job, sonder dat dit God se goedkeuring wegdra. Wanneer ons dus praat van die Bybel as "Woord van God" (enkelvoud) slaan dit klaarblyklik nie op **geïsoleerde** gedeeltes of opsigselfstaande boeke (meervoud) nie, maar op die Bybel as geheel. In die Bybel kom ons selfs woorde van Satan teë. Wat meer is, die Bese kan die Bybel aanhaal in 'n poging om die Vleesgeworde Woord in versoeking te bring. **Sola Scriptura** (die Skrif alleen) beteken derhalwe ook **tota Scriptura** (die hele Skrif) omdat elke onderdeel in die lig van die geheel, en die geheel in die lig van die onderdele verstaan moet word. Die Skrif as geheel, insluitende die woorde van Satan, dien as openbaring van God en is dus God se Woord aan ons. Deur die Bybel as geheel het die Gees beslag gelê op die kerk wat daarin die Woord van God gehoor het. En in die lig van die geheel, kan die Gees deur 'n enkele teks of Skrifgedeelte tot ons spreek.

5.6.3 In die "Woord van God" gaan dit ten diepste om God self. Die kortste samevatting van die Bybel is dan ook die Triniteit. Hoewel Vader, Seun en Gees nie geskei kan word nie, sou ons tog kon sê dat ons in die Ou Testament veral te make het met God as Skepper en Verbondsgod, in die Evangelies met die Seun as Versoener en Verlosser, en in Handeling en die Briewe met die Heilige Gees as Tolk en Trooster. Maar ons kan enige van die dele slegs verstaan in die lig van die geheel en die geheel slegs in die lig van die dele. Die Woord van God in die Ou Testament word vlees in die Nuwe Testament en telkens aan ons vertolk deur die Gees wat dwarsdeur die Bybel aan die werk is. As die vervulling van die Ou Testament, is ook die Nuwe Testament belofte van die Voleinding wanneer God Drie-enig alles sal wees vir alles (1 Kor 15: 28).

5.7 FEIT EN VERTOLKING

5.7.1 In die Skrif word vir ons geen geïsoleerde kennis van God opsigself, los van mens en skepping gegee nie, maar ons leer God ken uit sy **geskiedenis** met sy skepping. Uiteindelik sal die aarde "so vol wees van die kennis van die Here, soos die see vol water is" (Jes 11:9). Tot dan ken ons "net gedeeltelik, maar eendag sal ons ten volle ken soos God ons ten volle ken." (1 Kor 13:12). Tot op daardie dag is ons op die Bybel, as die Gees se menslike bemiddeling van die (vleesgeworde) Woord van God, aangewese. Hierdie kennis is weliswaar nie ten volle nie, maar nie daarom verkeerd nie. Volgens Calvin is die Skrif 'n akkommodasie van God aan ons bevatlikheid, maar dit beteken nie dat God se wese anders is as sy openbaring nie. Jy sou kon sê dat alreeds uit die feit van akkommodasie aan ons bevatlikheid (swakheid) en sondigheid (dit wil sê sy bereidheid tot vernedering), blyk die aard van sy wese as God van liefde, gemeenskap en genade. 'n Persoon kan jy beter of swakker ken sonder dat jou kennis onwaar is. Juis in die Bybelse geskiedenis leer ons God in sy koms (neerdaling) tot ons ken soos Hy werklik is. Want daar sien ons hoedat Hy saam met sy volk, wat Hy verkies het as verteenwoordiger van die wêreld (Gen 12:3), 'n sak sout opeet wat kulmineer in die Kruis.

5.7.2 Die Triniteit is die kortste samevatting van hierdie geskiedenis van God se neerdaling tot by ons (die Seun) en binne ons (die Gees). Omdat die Bybel hierdie geskiedenis verhaal, is historiese feite vir die Skrif van die allergrootste belang. Weliswaar gaan dit om meer as geskiedenis (byvoorbeeld gebede, spreuke, gelykenisse, etiese voorskrifte), maar alles in die Skrif draai om hierdie geskiedenis. Aan Omri wat menslik gesproke een van die belangrikste konings was sodat buite-Bybelse bronne na Israel verwys as "die land van Omri", word net 6 versies (1 Kon 16:23-28) afgestaan. Dit gaan nie in eerste plek om wat mense gedoen het of wat ons moet doen (bid, preek, glo, hoop, liefhê ens.) nie, maar om wat God vir ons

doen. Daarom sal ons die Skrif ook kan bestempel as getuienis "oor die groot dinge wat God gedoen het" (Hand 2:11), as grond vir wat Hy nog gaan doen. God se woorde is dade, en sy dade is beloftewoorde.

5.7.3 Die sentrale openbaringsdaad van God in die Ou Testament was die verkiesing en verlossing van sy volk uit die slawehuis van Egipte tot seën vir die wêreld. Die klimaks van sy verbondsgeskiedenis met sy volk in die Ou Testament, word in die Nuwe Testament beskrywe as sy reddingsdade in die lewe, sterwe en opstanding van sy Seun. Die belangrikheid van die Bybelse geskiedenis vir die boodskap van die Bybel, blyk byvoorbeeld uit die ooggetuienis van die apostels: "Ons het Hom self gehoor; ons het Hom gesien en met ons hande aan Hom geraak...Hom wat ons gesien en gehoor het, verkondig ons aan julle..."(1 Joh 1: 1,3). Die getuienis van die apostels dra die karakter van getuienis in 'n hof. Hulle vertel nie vir ons allerlei vrome ervarings nie, maar harde feite; hard soos die kruis, die spykers, die doringkroon, en die leë graf. Sonder hierdie historiese gebeure, het die Bybel geen boodskap nie.

5.7.4 Maar sonder **interpretasie** van die historiese gebeure, is die "feite" op sigself stom. Daar is twee saam met Jesus gekruisig, maar sy kruis was die vloek op die ander twee (en ons) sonde. Dit kan jy nie sondermeer sien deur na die drie kruise te kyk nie. Die betekenis daarvan moet aan ons verklaar word. Eintlik neem ons nooit "naakte feite" waar nie, en gee nooit "blote feite" weer nie. Selfs die kleure en klanke wat ons waarneem, is reeds vorme van interpretasie. Sonder objektiewe feite is geen ervaring moontlik nie; sonder subjektiewe interpretasie bly die feite buite ons bereik. Vir die regte interpretasie is ons afhanklik van God se Woord en Gees. Daarom vertel die Bybel nie maar net feite sondermeer nie, maar wel **(on)heilsfeite**, dit wil sê feit plus interpretasie.

5.7.5 Soms staan verskillende interpretasies van dieselfde feit lynreg teenoor mekaar. In 1 Sam 8 word die instelling van die koningskap in Israel uiters negatief beoordeel naamlik as verwerping van God as Israel se eintlike Koning, terwyl in 2 Sam 7 God Homself volkome verbind aan die Dawidiese monargie. Wat in die een geval 'n onheilsfeit is, word vanuit 'n ander perspektief as heilsfeit ervaar. Maar is enige van die twee interpretasies noodwendig verkeerd? Is dit nie tipies van God as Koning dat Hy Hom (skynbaar) uit hierdie wêreld laat verdring totdat sy Seun, wat terselfdertyd die "Seun van Dawid" is, Godverlate hang aan die kruis nie? Is dit nie juis kenmerkend van God dat Hy minusse deurkruis tot plusse nie? Is die groot onheilsfeit van die Kruis (-), nie juis vanuit 'n ander perspektief, die eintlike heilsfeit (+) in die geskiedenis nie?

5.7.6 In naakte feite is die Skrif nie geïnteresseerd nie, maar wel in die betekenis van die feite. En dan blyk telkens dat die boodskap van die historiese gebeure 'n blye boodskap (evangelie) is. Die betekenis van die geskiedenis van Israel met sy klimaks in die Gekruisigde, word deur die Heilige Gees met gebruikmaking van menslike instrumente, aan ons vertolk. In die proses word soms gebruik gemaak van verskillende bronne en tradisies wat tot beskikking was van die finale skrywer, wat in sy weergawe van die bronne, dit opnuut vertolk vir die situasie en konteks van sy tyd. Dus is die Bybel self reeds interpretasie wat in elke tyd opnuut vertolk moet word. Hierdie hele proses staan onder die inspirasie en leiding van die Heilige Gees. Die inspirasie van die Skrif moet dus verstaan word as 'n historiese proses van mondelinge en skriftelike oordrag binne die verbondsgemeenskap deur die eeue, waarby die gemeenskap as geheel, en sommige individue in die besonder, 'n rol gespeel het.

5.7.7 Die relasie tussen feit en vertolking, is buitengewoon boeiend. Die twee kan wel onderskei, maar nooit geskei word nie. Vir die Bybelse skrywers was die onderskeid tussen feit en interpretasie nie naasteby so belangrik as in die moderne tyd nie. Reeds in die wyse waarop hulle die historiese gebeure verhaal (sien vroeër die verwysing na Matteus), is veel meer bewuste interpretasie as wat deesdae aanvaarbaar is. Selfs "fiksie" en "foute" staan in diens van die Waarheid. Ook vandag nog is daar soms verhale oor mense in omloop wat by nadere ondersoek blyk nie feitelik korrek te wees nie, maar opgeneem word in 'n biografie omdat die verhaal die waarheid oor die persoon so skitterend uitbeeld. "Fiksie" kan dus meer waar wees as "blote" feite.

5.7.8 Met 'n bietjie kennis van die Ou Testament kan maklik vasgestel word dat in Matt 1:8 die name van 3 konings van Israel (Ahasia, Joas en Amasia) uitgelaat word. Dit is duidelik dat die skrywer by 3 maal 14 geslagte (42 geslagte) wil uitkom omdat daaraan 'n spesifieke teologiese betekenis geheg word. (Vergelyk die rol van die 42 maande in Openbaring). In 1 Kor 10:4 maak Paulus gebruik van 'n ou Rabbynse verhaal wat nie histories klop met die Ou Testament nie, waarvolgens die Rots met die volk saamgetrek het deur hulle woestynreis. Paulus is egter nie geïnteresseerd in historiese feitelikheid op sigself nie, maar is besig om die betekenis van Christus aan ons te vertolk.

5.7.9 Na mate die historiese afstand tussen die feit en die tyd van vertolking groter word, neem die feitlikheid dikwels af, terwyl die vertolking toeneem. Soms word dit bykans onmoontlik om tussen feit en interpretasie te onderskei. Aangesien die Nuwe- Testamentiese getuies van die Christusgebeure (lewe, dood en opstanding) veel nader is aan die historiese feite wat hulle vertellend aan ons vertolk, is die duidelikheid ten opsigte van die historiese gebeure waarna hulle verwys soveel groter as wat die geval is met sommige van die Ou-Testamentiese outeurs. Aangesien die Bybel nie in die gebeure opsigself los van die betekenis daarvan geïnteresseerd is nie, hoef afstand egter nie noodwendig 'n nadeel te wees nie. Afstand van 'n gebeure laat dikwels insig in die betekenis daarvan toeneem. In die lig van die gebeure in die Nuwe Testament en onder leiding van die Heilige Gees as die groot Vertolker, is dit moontlik om die boodskap van die gebeure in die Ou Testament beter te verstaan in die lig van die Nuwe. Maar sonder die Oue sou dit totaal onmoontlik wees om die Nuwe hoegenaamd te begryp. Van die Ou Testament geld (2 Tim 3:15): "Dit kan jou die kennis bybring wat tot verlossing lei deur die geloof in Christus Jesus."

5.7.10 Die betekenis van die heilsgebeure word in die Bybel op talle wyses vertolk. Dit gebeur alreeds deur die wyse waarop die gebeure vertel word, maar ook in die etiese voorskrifte wat daaruit voortvloei. Wat God vir ons gedoen het, is die fondament waarop die gelowiges se leefwyse gebou word. Anders gestel: Die geloof in God se daad is primêr, maar wat die gelowiges doen, is ook 'n wyse waarop wat God gedoen het, geïnterpreteer word. Voorbeelde van ander gelowiges word aan ons voorgedra. Gelykenisse word vertel, briewe word geskryf, toesprake word opgeteken. 2 Tim 3: 16: "Die hele Skrif is deur God geïnspireer en het groot waarde om in die waarheid te onderrig, dwaling te bestry, verkeerdhede reg te stel en 'n regte lewenswyse te kweek."

5.8 KERK EN KANON

5.8.1 Die werking van die Gees omvat die interpretasie van die Skrif in die Skrif self, maar ook die vertolking daarvan in die verkondiging tot op die hede. Sommige vorme van inspirasie in die Skrif verskil nie wesentlik van wat vandag nog steeds plaasvind wanneer die Skrif verklaar en verkondig word nie. Maar soos in die Bybelse tye is daar ook vandag 'n veelheid van vertolkings wat soms verrykend is, maar ander kere in stryd is met die openbaring van God. Van hierdie dwaalleer lees ons telkens in die Skrif. Dit het die totstandkoming van die kanon genoodsaak. Nie alle verhale en alle uitleg klop met die boodskap van die Gees wat die kerk in die kanon gehoor het en nog steeds hoor nie. Wesentlik verskil die totstandkoming van die kanon nie soveel van wat nog steeds gebeur wanneer iemand God se Woord hoor en hom/haar daardeur laat oorreed om God op sy Woord te neem nie.

5.8.2 Die formele gesag van die Bybel as die kanon van die kerk, is ten diepste gefundeer in sy materiële boodskap (inhoud) en nie in die feit dat die kerk dit as sodanig aanvaar het nie. Voortaan sou hierdie kanon as norm dien, vir die interpretasie van die Blye Boodskap in telkens nuwe situasies. Die erkenning van die kanon was 'n daad van deemoed, waaruit blyk dat die Skrif wel binne die verbondsgemeenskap ontstaan het, maar nie in die eerste instansie die produk daarvan was nie, maar die maatstaf waaraan die kerk gemeet word. As kanon staan die Skrif krities teenoor die kerk.

5.8.3 Die waarheid van die Woord is wel ewig, maar nie tydloos nie. Juis omdat dit ewig is, is dit vir elke tydsgewrig aktueel. Wat in een konteks die waarheid is, is in 'n ander 'n leuen. Die versoeker kwoteer vir die Seun van God (die vleesgeworde Woord) telkens die Woord van God (Matt 4), maar dit is keer op keer die verkeerde teks vir die geleentheid. As ewige Woord, kan dit vele vorme en selfs teenstrydige gestaltes in verskillende kontekste aanneem. Paulus wil nie vir Titus besny nie (Gal 2:3-5), maar is gewillig om dit te doen in die geval van Timoteus (Hand 16:3).

5.8.4 Nie die letter nie, maar die Gees is deurslaggewend. Weliswaar kom die Gees tot ons deur middel van die letter (woorde) van die Skrif, maar die Gees kan besonder vry omgaan met die letter deur dit nie net te vertaal nie, maar ook te vertolk vir 'n nuwe tyd. Tog bly dit dieselfde Gees. Om dieselfde rede (eerbied vir God) dat Moses by die brandende doringbos sy skone uittrek, trek ons (voorlopig nog?) Sondae kerk toe ons skone aan. Boonop is die feit dat ons Sondae kerk toe gaan (en nie Saterdag nie) 'n teken daarvan dat Christus die vervulling (nie vervanging nie) van die Ou Verbond is. Die blote feit dat die 4e gebod in die kanon voorkom, beteken nie dat die kerk dit nog op dieselfde wyse as destyds toepas nie. Die voortgang in die heilsgeskiedenis asook die veranderde konteks, spreek mee. Die gees (beter: Gees) van die adviese wat Paulus aan eienaars gee hoe om teenoor hulle slawe op te tree, bring mee dat in later eeue dit so verstaan word dat slawerny as sodanig liewer afgeskaf moet word.

5.8.5 Soms kan die interpretasie van spesifieke gebeure binne die kanon self krities verskil. Geen krasser teenstelling is moontlik nie, as wanneer 2 Sam 24:1 'n daad aan God toeskryf waarvoor in 1 Kron 21: 1 die Satan geblameer word. Sou ons hier tot 'n keuse gedwing word tussen die twee interpretasies? Maar waarom sou albei uitsprake in die kanon opgeneem wees? Sou dit moontlik wees dat albei aksente in hulle spesifieke konteks die noodsaaklike was? Word die feit dat Josef in Egipte beland het, nie sowel aan die sonde van sy broers én aan die genade van God toegeskryf nie? Dit word wel versag deur te sê dat sy broers hom "verkoop" het, terwyl God hom "gestuur" het (Gen 45: 4,5), maar binne die tyd val wat God en wat sy broers doen, saam. En wie het Christus laat kruisig? Was dit die Bese of sy Vader? (Luk 22: 53; Matt 26:56; Mark 14:49. Sien ook Matt 26:31 en Mark 14:27). Juis Bybeltekste wat ons die meeste moeite gee, mag die grootste verrassings oplewer.

5.9 VONNIS EN VRYSPRAAK

5.9.1 Een van die heel grootste misverstande ten opsigte van die gesag van die Skrif is dat die Bybel in die eerste instansie 'n boek is wat aan ons foutlose **informatie** verskaf, wat ons dan moet sluk of stik. Uiteraard gee die Skrif ook allerlei informasie, maar die funksie van woorde in die algemeen, en God se Woord in die besonder, is dat dit nie blote informasie deurgee nie, maar dinge doen. Wanneer 'n man aan 'n meisie sy liefde verklaar, deel hy haar nie interessante informasie mee nie. Wanneer ons sing van God wat ons sy Woord gegee het, dan moet dit so verstaan word dat God aan sy volk (kerk) trou gesweer het. Daarom dat die Reformasie so lief was om na God se Woord as **belofte** te verwys. Dit is 'n belofte soos wanneer 'n bruidegom sy hart aan sy bruid verpand.

5.9.2 God se Woord, is terselfdertyd 'n daad. Hy oordeel en beoordeel. Sy Woord is soos 'n operasiesmes wat kneus om te genees. Hebr 4:12: "Die woord van God is lewend en kragtig. Dit is skerper as enige swaard met twee snykante en dring deur selfs tot die skeiding van siel en gees en van gewrigte en murg. Dit beoordeel die bedoelings en gedagtes van die hart". Die Griekse woord vir "oordeel" (*krinein*) beteken om te skei. So skei God se Woord die lig van die duisternis, die skape van die bokke, die lewe van die dood, die ou skepping van die nuwe skepping.

5.9.3 In die boek Jona vind ons 'n merkwaardige voorbeeld om te demonstreer dat die Woord nie primêr informatief is nie, maar performatief. Indien dit andersom was, was die Woord van God aan die Nineviete 'n leuen, want Nineve is toe nie binne veertig dae verwoes nie. Klaarblyklik was Jona se verkondiging nie bedoel as blote informasie nie, maar as 'n oproep tot bekering. God se Woord het iets bewerk: dit het Nineve bekeer. God se Woord het sy krag bewys deurdat Nineve nie verwoes is nie. En Jona het dit gevrees. Hy het geweet dat wanneer God sê Hy gaan Nineve verwoes, hy wat Jona is, God nie "op sy woord kan neem" nie! (Jona 4:2). Dat God berou het oor die onheil (Ou Vertaling) was deel van Israel se geloofsbelydenis.

5.9.4 Daarteenoor kan 'n mens wanneer God 'n belofte gee, Hom altyd in geloof op sy Woord neem. In Christus die vleesgeworde Woord, vonnis Hy ons en spreek ons vry. Hierdie **performatiewe** (vgl "perform") karakter van Gods Woord, wat terselfdertyd daad is, staan in skepping en geskiedenis (verlossing), op die voorgrond. Christus die vleesgeworde **Woord**, is God se groot verlossings**daad**. In sy Woord gee God ons nie allerlei waardevolle informasie oor sy beloftes nie, maar Hy "gee ons sy Woord!" Geloof is dan ook om God "op sy Woord te neem." Volgens Calvyn druppel onder die verkondiging van die evangelie saam met die stem van die prediker die heilige bloed van Christus op ons neer en staan die paradys voor ons oop. Die Woord is nie maar net mededelings **oor** die heil nie, maar mededeling **van** die heil. Omdat God in Christus self ons vonnis gedra het en ons dus saam met Christus gekruisig is, word ons ook in Christus se opstanding vrygespreek (Rom 4:25). In die verkondiging van die Woord, word hierdie vryspraak deur die Heilige Gees aan ons gesagvol toegesê. Wie God op sy Woord neem, is erfgenaam van God en mede-erfgenaam van Christus. 2 Kor 1: 20v: "Hy (Christus, die vleesgeworde Woord) is die "JA" op al die beloftes van God. Daarom is dit ook deur Christus dat ons tot eer van God daarop "AMEN" sê." 1 Joh 5: 10-12: "Wie God nie glo nie, maak Hom tot leuenaar, omdat hy nie die getuienis glo wat God oor sy Seun gelewer het nie. En die getuienis behels dit: God het ons die ewige lewe gegee, en die lewe is deur sy Seun. Wie die Seun het, het die lewe; wie nie die Seun van God het nie, het ook nie die lewe nie." Ongeloof is om God nie op sy Woord te neem nie en Hom sodoende tot leuenaar te maak.

5.9.5 Dit is derhalwe duidelik dat die **sola Scriptura** (die Skrif alleen), **sola gratia** (God se genade alleen) en **sola fide** (deur die geloof alleen) onlosmaaklik verbonde is. Hierdie sogenaamde **solismes**

verduidelik mekaar oor en weer. Wie die een laat vaar, is ook die ander twee kwyt. Wie egter "buig" onder die gesag van Gods Woord wat ons vonnis en vryspreek, sterf daagliks saam met Christus en staan daagliks saam met Hom op tot 'n nuwe lewe. In die woorde van Luther: "So beluister ook u in die prediking steeds weer die barmhartigheid van God en mag u nie sê: "Ek is verlore" nie, net so min as wat u mag sê: "Ek is goed." Sê liever: "Ek weet dat ek voor U 'n sondaar is; dit is my oordeel oor myself. Maar dit is dan ook die enigste oordeel; 'n ander oordeel is daar nie. **Want wie in My glo, sal nie veroordeel word nie**." Daarom sing ons in die kerk: "Wat sou ons dan ooit laat bewee? In dié Woord het ons die lewe!" (Lied 255).

5.10 TEKS EN INTERPRETASIE

In die verslag Skrifgesag en Skrifgebruik wat deur die Algemene Sinode van 1986 aanvaar is, word in punt 2.6 enkele opmerkinge gemaak oor die interpretasie van die Skrif. Hoewel in die huidige verslag die aksent val op die gesag van die Skrif, is dit ook onlosmaaklik verbonde met die vraag na die gebruik daarvan. In aansluiting by 1986, gee ons enkele riglyne.

5.10.1 Vir die verstaan van die Skrif is die bedoeling van die Skrif van deurslaggewende betekenis. Klaarblyklik is dit nie geleë in wetenskaplik korrekte informasie nie, maar in die heilskarakter daarvan. Volgens die Reformatore is die Woord die eintlike heilsmiddel waaraan die sakramente as "sigbare woorde" hulle heilsbetekenis ontleen.

5.10.2 As "boek van die kerk" kan die Bybel ook alleen verstaan word binne die konteks van die geloofsgemeenskap. Hoewel die gewone lidmaat geen outoriteit is nie, het God sy Gees nie net aan teoloë gegee nie, maar aan sy kerk. Laasgenoemde is in staat om te oordeel of dit die Gees van die Gekruisigde en Opgestane Here is wat hulle hoor in die uitleg van die deskundiges. Daarom is dit alleen moontlik om in gemeenskap met die broers en susters van vandag, en die vaders en moeders van gister en eergister, werklik die stem van die Goeie Herder te hoor. 'n Lewe van afhanklikheid, gebed en bereidheid om te luister, is derhalwe onontbeerlik vir die bestudering van die Bybel. Dit geld sowel die "leek" as die geleerde. Wanneer kerk en teologie van mekaar vervreem, is die gevolge vir beide rampspoedig.

5.10.3 "By die noukeurige bestudering/lees van die Bybel moet rekening gehou word met verskillende aspekte van die teks en sy agtergrond wat in hierdie verband 'n rol moet speel. Alle lesers van die Bybel se lees van die teks word beïnvloed deur bewuste of onbewuste aannames. Dit geld die gelowige Bybelleser, maar ook die sogenaamde objektiewe wetenskaplike/taalkundige/historikus/teoloog. Die Bybel as "boek van die kerk" kan alleen werklik verantwoordelik hanteer word wanneer die leser bereid is om ook erns te maak met die selfaanspraak van die Bybel dat ons hierin die boodskap van God se genade in Christus hoor. Juis wanneer ons só na die Bybel luister, moet ook erns gemaak word met die volgende dimensies van die Skrif.

5.10.4 Die feit dat die bedoeling nie geleë is in historiese eksaktheid nie, impliseer hoegenaamd nie dat die geskiedenis daarom onbelangrik is vir die verstaan van die Skrif nie. Die hart van die heilsboodskap bestaan juis daarin dat die Woord inderdaad "vlees", dit wil sê deel van ons verskriklike geskiedenis geword het. Historiese navorsing is derhalwe van groot belang vir 'n goeie verstaan van die Skrif, "mits altyd in beskeidenheid erken word dat ons met ons keuse van gegewens, metodes en modelle 'n poging aanwend om die betekenis van die teks en sy agtergrond te benader".

5.10.5 Wanneer erns gemaak word met die teks van die Skrif impliseer dit dat ook erns gemaak word met die historiese konteks daarvan. Aangesien dit geskryf is vanuit 'n spesifieke konteks vir 'n bepaalde konteks, kan die teks alleen goed begryp word binne sy konkrete konteks. Om dit te ontken sal daarop neerkom dat jy ook moet beweer dat kennis van die grondtale onnodig is vir die kerk om die Skrif te verstaan. Natuurlik beteken dit nie dat elke gelowige 'n outoriteit moet wees nie, maar dit sal rampspoedig wees wanneer hierdie kennis nie meer vir die kerk as geheel beskikbaar is nie.

5.10.6 Die voorafgaande beteken ook nie dat die teks uitgelewer en opgesluit is binne die konteks van destyds nie. Met gebruikmaking van idees en begrippe ontleen aan die kultuur van die tyd, gaan die teks ook skerp krities in teen sy tyd. Mense uit verskillende tye en kulture is boonop nie totale vreemdeling vir mekaar nie, want ons herken oor alle tydperke en kulture heen mekaar as medemense. Daarom word ons nog steeds geboei deur Homerus en die Griekse mitologie. Die eendersheid van mense is veel meer opvallend as hulle andersheid. As mense deel ons in dieselfde sonde en skuld, nood en dood. Daarop bied die Blye Boodskap die diagnose en die oplossing en bly daarom aktueel vir elke tyd. Om die Skrif

verstaanbaar te vertolk vir ons tyd, moet ons daarom ook kinders wees van ons eie tyd om sodoende die gestaltes van die nood van die wêreld waarin ons leef, in kontak te bring met die Bybelse hoop en bevryding. Dit impliseer nie 'n onkritiese aansluiting by die pre-of (post)moderne tydsgees nie, maar ook 'n konfrontasie en ingaan teen elke kultuurperiode. Elke tydsgeewig moet onder die kritiek van die Kruis deurgaan om te kan deel in die komende Koninkryk.

5.10.7 Van die uiterste belang is dat nie net rekening gehou word met die verskil in konteks tussen destyds en deesdae nie, maar dat in gedagte gehou word die verskillende gestaltes wat die openbaring aanneem binne die verskillende heilshistoriese kontekste in die Skrif self. Daar is by voorbeeld die verskil tussen Ou Testament en Nuwe Testament. Dit is dieselfde God wat Hom openbaar in beide Testamente, maar die gestaltes wat die openbaring aanneem, verskil. In beide lees ons van die worsteling tussen God en mens, maar juis daarom beskryf die Bybel nie vir ons 'n statiese stand van sake nie, maar vertel vir ons 'n dinamiese konkrete geskiedenis. In die Nuwe Testament bereik die konflik 'n klimaks in die konfrontasie aan die Kruis waaruit God tot heil van die mens, as oorwinnaar uit die konflik te voorskyn tree. Hoewel dit om die een geskiedenis gaan, bring dit mee dat die Ou Testament nie reglynig in die Nuwe Testament voortgesit word nie. Daar is sowel verbinding as breuk. Jesus sluit aan by die Wet in die Ou Testament, maar relativeer en radikaliseer dit met sy woorde in die Bergpredikasie: "Maar Ek sê vir julle..."(Matt 5:12, 28, 32, 34, 39, 44). Daar is ook voortgang in sy werk tussen sy verkondiging van Gods Koninkryk in Galilea, en sy dood aan die kruis in Judea. Trouens ook binne die Nuwe Testamentiese geskiedenis is daar breuk en samehang tussen Jesus se lewe, kruisiging en opstanding enersyds, en die uitstorting van die Heilige Gees andersyds. Terwyl Jesus sy dissipels vir eers nog verbied om die huise van heidene binne te gaan, sien ons in Handelingte hoedat sedert Pinkster die kerk as volk van God uit Jodendom en heidendom te voorskyn tree. By die uitleg van die Skrif vir ons tyd, sal ons hierdie verskillende historiese strukture moet verdiskonteer. Elke teks in die Skrif moet in relasie tot sy onmiddellike konteks verstaan word. Maar elke konteks staan weer in 'n wyer konteks sodat geen teks in die Skrif in isolasie van die Bybelse boodskap in sy geheel, vertolk kan word nie.

5.10.8 By die uitleg van die Skrif moet rekening gehou word met die verskillende literêre genres. 'n Apokaliptiese geskrif soos Openbaring of 'n protologiese gedeelte soos die eerste hoofstukke van Genesis, lees 'n mens anders as 'n koerantberig. 'n Historiese verhaal word anders vertolk as 'n gedig. Soms is dit nie moontlik om sonder twyfel vas te stel tot watter genre 'n spesifieke gedeelte behoort nie, maar in sulke gevalle het dit meestal nie groot implikasies vir die boodskap wat dit aan ons oordra nie. Ons praat gewoonlik van die "gelykenis van die barmhartige Samaritaan" hoewel dit nie in die Bybel staan dat dit 'n gelykenis is nie. Ook in die Ou Testament tref ons gelykenisse aan. Vir almal is dit duidelik dat die verhaal wat Natan aan Dawid vertel 'n gelykenis is, maar daar bestaan verskil van opinie wat die boek Jona betref. Aan die boek se boodskap, maak dit egter bloedweinig verskil. Bowendien moet deeglik gelet word op die verweefdheid en interne samehang van die betrokke gedeelte van die Bybel as teks.

5.11 LIBERALISME EN FUNDAMENTALISME

5.11.1 In hierdie verslag word 'n poging aangewend om na twee kante afwysend standpunt in te neem, naamlik enersyds teenoor die moderne liberalistiese, en andersyds die moderne fundamentalistiese omgang met die Skrif. In eersgenoemde geval word die Bybelse geskiedenis as teologies onbelangrik beskou. Die belangrikheid van Israel vir ons, het volgens hierdie standpunt niks te make met hulle geskiedenis nie, maar met hulle godsdiens. In radikaal-kritiese kringe word die religion of Jesus belangriker beskou as die religion about Jesus. Selfs al het Jesus nooit bestaan nie, dan het ons nog altyd die tydlose godsdienstige waarhede van byvoorbeeld die Bergpredikasie. Daarteenoor maak die fundamentalisme die teologiese betekenis van die Skrif geheel en al afhanklik van die natuurwetenskaplike en historiese korrektheid van die Bybel.

5.11.2 In werklikheid staan hierdie twee skynbaar teenoorgestelde standpunte heel digby mekaar en bevestig weereens die waarheid dat familietwiste die ergste is. Beide onderwerp die Bybel aan 'n krasse vorm van Skrifkritiek wat daartoe neig om die Woord van God kragteloos te maak. Nie een van die twee wil die Bybel in sy konkreet menslike gestalte aanvaar as Woord van God nie, omdat hulle aanstoot neem aan die konkreet historiese karakter van die Openbaring. Terwyl die liberalisme die Bybel as gevolg van sy diep menslike karakter nie ernstig wil neem as Woord van God nie, poog die fundamentalisme om die Bybel as Woord van God te "red" deur die swakke menslike karakter daarvan soveel moontlik te ontken.

In beide gevalle word ons gekonfronteer met 'n rasionalistiese verheerliking van die menslike rede. In beide gevalle word per implikasie aanstoot geneem aan die menslike gestalte van die Woord, wat ten diepste vernet is teen die dienskneggestalte van die Kneeg van die Here "wat geen gestalte of heerlikheid gehad het, dat ons Hom sou aansien nie, en geen voorkoms dat ons Hom sou begeer nie" (Jes 53:2 ou vertaling). In beide gevalle heers 'n beheptheid met die letter van die Skrif, wat mense blind maak vir die Gees in die letter. Die Bybel as boek, maak beide blind vir die Bybelse boodskap.

5.11.3 Aangesien in hierdie verslag die standpunt ingeneem word dat die Bybel nie 'n bron van foutlose natuurwetenskaplike en historiese informasie is nie, sal dit seker vanuit fundamentalistiese kringe bestempel word as self 'n produk van die modernisme. Ongetwyfeld is dit waar dat juis die moderne tyd as gevolg van dramatiese groei in kennis, ons diep onder die indruk gebring het van die feit dat die Bybel geen handboek is vir die wetenskap nie. Tog wys onder andere die Ou-Testamentikus John Goldingay daarop dat ook in die premoderne tyd reeds heelwat uitsprake by bekende teologiese figure voorkom wat dui op 'n bewussyn van hierdie waarheid. Origenes beskou Gen 1 as teologies waar, maar nie as histories korrek nie. Augustinus waarsku mense om nie die Bybel te gebruik as bron vir sterrekundige informasie terwyl nie-Christene weet dat dit nie waar is nie. In die tyd van Calvyn het sterrekundiges reeds besef dat Saturnus groter is as die maan, hoewel die skeppingsverhaal na die maan verwys as een van die twee "groot ligte". Calvyn betig mense wat sterrekundige informasie gaan soek in Genesis terwyl dit die dinge beskryf soos wat dit vir ons voorkom. Luther kan by geleentheid uiters nonchalant omgaan met onversoerbare feitlike teenstrydighede in die Skrif. Volgens hom kan 'n mens dit ignoreer want dit bring nie die artikels van ons geloof in gedrang nie. Sekerlik is hierdie uitsprake nie kenmerkend van teoloë in die premoderne periode nie, maar tog is dit duidelik dat die inspirasie van die Skrif nie vir hulle sondermeer wetenskaplike foutloosheid impliseer het nie.

5.11.4 Terwyl die fundamentaliste nie erns maak met die vleeswording van die Woord van God nie, neig die liberaliste tot 'n ontkenning van die vleeswording van die Woord van God. Die Bybelse heilsbetekenis van inkarnasie, kruis en opstanding, vind hulle onaanvaarbaar. Reeds tydens die Reformasie was daar die sogenaamde rasonele spiritualiste wat die rede beskou het as die spil waarom alles draai. Uit hierdie kringe word die Hervormers dan ook beskuldig dat hulle aanhangers is van 'n "papierpous". Nie die historiese Christus nie, maar die "ewige Christus" in ons, word sentraal gestel. Dit is teen hierdie spiritualistiese tendens wat reeds in die vroeë kerk kop uitsteek, dat 1Joh 4:2v. waarsku: "Hieraan ken julle die Gees van God: elkeen wat bely dat Jesus werklik die Christus is wat mens geword het, het die Gees wat van God afkomstig is. En elkeen wat dit nie van Jesus bely nie, het nie die Gees wat van God afkomstig is nie. Hy het die gees van die antichris, die gees van wie julle gehoor het dat hy kom en wat nou reeds in die wêreld is."

5.12 AANBEVELINGS: GESAG VAN DIE SKRIF

5.12.1 Die Algemene Sinode aanvaar die verslag as riglyn vir ons beskouing oor die gesag van die Skrif.

5.12.2 Die Algemene Sinode versoek teologiese dosente van die NG Kerk aan die teologiese fakulteite, Sinodale Kommissies vir Leer en Aktuele Sake, kerkrade en predikantekringe om die verslag indringend te bespreek en skriftelike kommentaar aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake te lewer voor 31 Desember 2003. In die kommentaar moet ook kwessies en terme wat verdere besinning verg, aangedui word.

5.12.3 Die Algemene Sinode gee opdrag aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake om in die lig van die kommentaar wat ontvang word, 'n verdere verslag uit te bring oor die gesag en die verstaan van die Skrif.

5.12.4 Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Bybel as God se Woord, nie 'n dwingelandy is wat ons geestelik verslaaf nie, maar dat God se waarheid ons vrymaak (Joh 8:32). Daarom verg die aanvaarding van die gesag van die Woord nie die opoffering van ons denke wat immers 'n gawe van God is nie, maar wel die kruisiging van ons afvallige, afgodiese denke wat geen grense wil erken nie.

5.12.5. Die Algemene Sinode verklaar dat die menslike aard van die Skrif geen bedreiging vorm vir die goddelike karakter daarvan nie, maar dat laasgenoemde juis tot uitdrukking kom in eersgenoemde. Juis in die menslikheid van die Skrif kom die neerbuigende en genadige neerdaling van God, wat kulmineer in die kruis van sy Seun, na vore (Hebr 1:1). Daarom is die

Skrif ook nie aan ons gegee as 'n onfeilbare bron van eksakte natuurwetenskaplike en historiese informasie nie, maar om ons die kennis by te bring "wat tot verlossing lei deur die geloof in Christus Jesus" (2 Tim 3:15).

5.12.6 Die Algemene Sinode verklaar dat dit uit die Bybel self duidelik is dat die inspirasie van die Skrif nie op 'n eenvormige wyse plaasgevind het nie. Daarom funksioneer die gesag van die Skrif ook nie oral op dieselfde wyse nie. Ons kan onderskei tussen die hart van die boodskap van die Skrif en sake wat meer op die rand lê, hoewel die rand en hart nie van mekaar losgemaak kan word nie, maar juis in hulle samehang as Woord van God funksioneer. Die geheimenis van die Goddelike inspirasie van swakke menslike instrumente, kan ons nie deurgrond nie, maar omgekeerd deurgrond hierdie inspirasie vir ons en die totale werklikheid waarvan ons deel is, en lê sodoende gesagvol beslag op ons hele lewe.

5.12.7 Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Skrif nie gesetel is in geïsoleerde Skrifgedeeltes op sigself nie, maar dat die gesag van elke onderdeel van die Skrif funksioneer binne die geheel van die Skrif en die gesag van die geheel tot uitdrukking kom in die onderdele. Die eenheid van die Skrif is geleë in die eenheid van God (Deut 6:4) wat as die Drie-enige tot ons neerdaal in die Bybelse geskiedenis.

5.12.8 Die Algemene Sinode bely dat ons met God in aanraking kom deur middel van die geskiedenis wat Hy met die mense gemaak het soos deur die Skrif vertolk. Hierdie geskiedenis bereik 'n klimaks in die koms van Jesus Christus sy Seun, wat in die volheid van die tyd deur die Vader gestuur is as Verlosser van die wêreld. Ook die vertolking op velerlei wyses deur woord en daad, maak deel uit van hierdie geskiedenis. Deur die Gees as die eintlike Tolk en (daarom) Trooster, word ons ten spyte van ons onvolkomenheid en sondigheid, toegerus om nou reeds deur woord en daad binne hierdie gebroke werklikheid, iets te laat blyk van God se genadige neerdaling tot sy skepping.

5.12.9 Die Algemene Sinode verklaar dat hoewel God sy Gees aan die kerk gegee het om ons in die volle waarheid te lei (Joh 16:13), die gesag van die Skrif nie primêr rus op die bloot formele feit dat die kerk dit as kanon aanvaar het nie. In die Skrif self word reeds duidelik dat die kerk as gevolg van ons sondigheid nog steeds blootgestel is aan dwaling. Daarom is die gesag van die Skrif in die eerste instansie geleë in die inhoud van die Gees se boodskap naamlik God se genade in Christus (Joh 16:14). Hierdie boodskap het die kerk in die kanon gehoor as die kritiese maatstaf vir die verkondiging waardeur ook tussen die geeste onderskei word.

5.12.10 Die Algemene Sinode verklaar dat die vonnis en vryspraak wat God in die vleesgeworde Woord oor ons uitgespreek het op Goeie Vrydag en Paas-Sondag (Rom 4:25), met gesag deur die Gees by die lees en verkondiging van die Woord oor ons uitgespreek word. In sy Woord gee God ons "sy Woord" deur al sy beloftes, waarop ons met vrymoedigheid ons durf verlaat vir tyd en ewigheid, aan ons toe te sê.

5.12.11 Die Algemene Sinode keur die 8 punte oor "Teks en Interpretasie" as riglyne goed vir die lees en verstaan van die Skrif.

NOTULE P548

5.12 GESAG VAN DIE SKRIF

5.12.1 Die Algemene Sinode aanvaar die verslag as riglyn vir ons beskouing oor die gesag van die Skrif en vir ons lees en verstaan van die Skrif (geamendeer A König/MC Botha).

5.12.2 Die Algemene Sinode versoek teologiese dosente van die NG Kerk aan die teologiese fakulteite, Sinodale Kommissies vir Leer en Aktuele Sake, kerkrade, gemeentes en predikantekringe om die verslag onder andere in die lig van Artikel 5-7 van die NGB indringend te bespreek en skriftelike kommentaar aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake te lewer voor 31 Desember 2003. In die kommentaar moet ook kwessies en terme wat verdere besinning verg, aangedui word (geamendeer JJ Lubbe/MG Heyns en M Nel/JW Peens).

5.12.3 Die Algemene Sinode gee opdrag aan die AKLAS om in die lig van die kommentaar wat ontvang word, 'n verdere verslag uit te bring oor die gesag en die verstaan van die Skrif.

5.12.4 Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Bybel as God se Woord, nie 'n dwingelandy is wat ons geestelik verlaat nie, maar dat God se waarheid ons vrymaak (Joh 8:32). Daarom verg die

aanvaarding van die gesag van die Woord nie die opoffering van ons denke wat immers 'n gawe van God is nie, maar wel die kruisiging van ons afvallige, afgodiese denke wat geen grense wil erken nie.

5.12.5. Die Algemene Sinode verklaar dat die menslike aard van die Skrif geen bedreiging vorm vir die goddelike karakter daarvan nie, maar dat laasgenoemde juis tot uitdrukking kom in eersgenoemde. Juis in die menslikheid van die Skrif kom die neerbuigende en genadige neerdaling van God, wat kulmineer in die kruis van sy Seun, na vore (Hebr 1:1). Daarom is die Skrif ook nie aan ons gegee as 'n onfeilbare bron van eksakte natuurwetenskaplike en historiese informasie nie, maar om ons die kennis by te bring "wat tot verlossing lei deur die geloof in Christus Jesus" (2 Tim 3: 15).

5.12.6 Die Algemene Sinode verklaar dat dit uit die Bybel self duidelik is dat die inspirasie van die Skrif nie op 'n eenvormige wyse plaasgevind het nie. Daarom is die aard van die gesag van die Skrif ook nie oral dieselfde nie. Ons kan onderskei tussen die hart van die boodskap van die Skrif en sake wat meer op die rand lê, hoewel die rand en hart nie van mekaar losgemaak kan word nie, maar juis in hulle samehang as Woord van God funksioneer. Die geheimenis van die Goddelike inspirasie van swakke menslike instrumente, kan ons nie deurgrond nie, maar omgekeerd deurgrond hierdie inspirasie vir ons en die totale werklikheid waarvan ons deel is, en lê sodoende gesagvol beslag op ons hele lewe (geamendeer A König/MC Botha).

5.12.7 Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Skrif nie gesetel is in geïsoleerde Skrifgedeeltes op sigself nie, maar dat die gesag van elke onderdeel van die Skrif funksioneer binne die geheel van die Skrif en die gesag van die geheel tot uitdrukking kom in die onderdele. Die eenheid van die Skrif is geleë in die eenheid van God (Deut 6:4) wat as die Drie-enige tot ons neerdaal in die Bybelse geskiedenis.

5.12.8 Die Algemene Sinode bely dat ons met God in aanraking kom deur middel van die geskiedenis wat Hy met die mense gemaak het soos deur die Skrif vertolk. Hierdie geskiedenis bereik 'n klimaks in die koms van Jesus Christus sy Seun, wat in die volheid van die tyd deur die Vader gestuur is as Verlosser van die wêreld. Ook die vertolking op velerlei wyses deur woord en daad, maak deel uit van hierdie geskiedenis. Deur die Gees as die eintlike Tolk en (daarom) Trooster, word ons ten spyte van ons onvolkomenheid en sondigheid, toegerus om nou reeds deur woord en daad binne hierdie gebroke werklikheid, iets te laat blyk van God se genadige neerdaling tot sy skepping.

5.12.9 Die Algemene Sinode verklaar dat hoewel God sy Gees aan die kerk gegee het om ons in die volle waarheid te lei (Joh 16:13), die gesag van die Skrif nie primêr berus op die bloot formele feit dat die kerk dit as kanon aanvaar het nie. In die Skrif self word reeds duidelik dat die kerk as gevolg van ons sondigheid nog steeds blootgestel is aan dwaling. Daarom is die gesag van die Skrif in die eerste instansie geleë in die inhoud van die Gees se boodskap naamlik God se genade in Christus (Joh 16:14). Hierdie boodskap het die kerk in die kanon gehoor as die kritiese maatstaf vir die verkondiging waardeur ook tussen die geeste onderskei word.

5.12.10 Die Algemene Sinode verklaar dat die vonnis en vrypraak wat God in die vleesgeworde Woord oor ons uitgespreek het op Goeie Vrydag en Paassondag (Rom 4:25), met gesag deur die Gees by die lees en verkondiging van die Woord oor ons uitgespreek word. In sy Woord gee God ons "sy Woord" deur al sy beloftes, waarop ons met vrymoedigheid ons durf verlaat vir tyd en ewigheid, aan ons toe te sê. Hierdie gesag is dinamies want die Woord is skeppingsmagtig. Dit bring ons in 'n nuwe verhouding met God en lei ons tot lewensverandering (geamendeer T Badenhorst/J Cillie).

BESLUITEREGISTER p 622

12.6 GESAG VAN DIE SKRIF (548: 5.12)

1. De Algemene Sinode aanvaar die verslag as riglyn vir ons beskouing oor die gesag van die Skrif en vir ons lees en verstaan van die Skrif
2. Die Algemene Sinode versoek teologiese dosente van die NG Kerk aan die teologiese fakulteite, Sinodale Kommissies vir Leer en Aktuele Sake, kerkrade, gemeentes en predikantekringe om die verslag onder andere in die lig van Artikel 5-7 van die NGB indringend te bespreek en skriftelike kommentaar aan die AKLAS te lewer voor 31 Desember 2003. In die kommentaar moet ook kwessies en terme wat verdere besinning verg, aangedui word.
3. Die Algemene Sinode gee opdrag aan die AKLAS om in die lig van die kommentaar wat ontvang word, 'n verdere verslag uit te bring oor die gesag en die verstaan van die Skrif.

4. Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Bybel as God se Woord, nie 'n dwingelandy is wat ons geestelik verslaaf nie, maar dat God se waarheid ons vrymaak (Joh 8:32). Daarom verg die aanvaarding van die gesag van die Woord nie die opoffering van ons denke wat immers 'n gawe van God is nie, maar wel die kruisiging van ons afvallige, afgodiese denke wat geen grense wil erken nie.
5. Die Algemene Sinode verklaar dat die menslike aard van die Skrif geen bedreiging vorm vir die goddelike karakter daarvan nie, maar dat laasgenoemde juis tot uitdrukking kom in eersgenoemde. Juis in die menslikheid van die Skrif kom die neerbuigende en genadige neerdaling van God, wat kulmineer in die kruis van sy Seun, na vore (Hebr 1:1). Daarom is die Skrif ook nie aan ons gegee as 'n onfeilbare bron van eksakte natuurwetenskaplike en historiese informasie nie, maar om ons die kennis by te bring "wat tot verlossing lei deur die geloof in Christus Jesus" (2 Tim 3:15).
6. Die Algemene Sinode verklaar dat dit uit die Bybel self duidelik is dat die inspirasie van die Skrif nie op 'n eenvormige wyse plaasgevind het nie. Daarom is die aard van die gesag van die Skrif ook nie oral dieselfde nie. Ons kan onderskei tussen die hart van die boodskap van die Skrif en sake wat meer op die rand lê, hoewel die rand en hart nie van mekaar losgemaak kan word nie, maar juis in hulle samehang as Woord van God funksioneer. Die geheimenis van die Goddelike inspirasie van swakke menslike instrumente, kan ons nie deurgrond nie, maar omgekeerd deurgrond hierdie inspirasie vir ons en die totale werklikheid waarvan ons deel is, en lê sodoende gesagvol beslag op ons hele lewe.
7. Die Algemene Sinode verklaar dat die gesag van die Skrif nie gesetel is in geïsoleerde Skrifgedeeltes op sigself nie, maar dat die gesag van elke onderdeel van die Skrif funksioneer binne die geheel van die Skrif en die gesag van die geheel tot uitdrukking kom in die onderdele. Die eenheid van die Skrif is geleë in die eenheid van God (Deut 6:4) wat as die Drie-enige tot ons neerdaal in die Bybelse geskiedenis.
8. Die Algemene Sinode bely dat ons met God in aanraking kom deur middel van die geskiedenis wat Hy met die mense gemaak het soos deur die Skrif vertolk. Hierdie geskiedenis bereik 'n klimaks in die koms van Jesus Christus sy Seun, wat in die volheid van die tyd deur die Vader gestuur is as Verlosser van die wêreld. Ook die vertolking op velerlei wyses deur woord en daad, maak deel uit van hierdie geskiedenis. Deur die Gees as die eintlike Tolk en (daarom) Trooster, word ons ten spyte van ons onvolkomenheid en sondigheid, toegerus om nou reeds deur woord en daad binne hierdie gebroke werklikheid, iets te laat blyk van God se genadige neerdaling tot sy skepping.
9. Die Algemene Sinode verklaar dat hoewel God sy Gees aan die kerk gegee het om ons in die volle waarheid te lei (Joh 16:13), die gesag van die Skrif nie primêr berus op die bloot formele feit dat die kerk dit as kanon aanvaar het nie. In die Skrif self word reeds duidelik dat die kerk as gevolg van ons sondigheid nog steeds blootgestel is aan dwaling. Daarom is die gesag van die Skrif in die eerste instansie geleë in die inhoud van die Gees se boodskap naamlik God se genade in Christus (Joh 16:14). Hierdie boodskap het die kerk in die kanon gehoor as die kritiese maatstaf vir die verkondiging waardeur ook tussen die geeste onderskei word.
10. Die Algemene Sinode verklaar dat die vonnis en vrypraak wat God in die vleesgeworde Woord oor ons uitgespreek het op Goeie Vrydag en Paassondag (Rom 4:25), met gesag deur die Gees by die lees en verkondiging van die Woord oor ons uitgespreek word. In sy Woord gee God ons "sy Woord" deur al sy beloftes, waarop ons met vrymoedigheid ons durf verlaat vir tyd en ewigheid, aan ons toe te sê. Hierdie gesag is dinamies want die Woord is skeppingsmagtig. Dit bring ons in 'n nuwe verhouding met God en lei ons tot lewensverandering.

ALGEMENE SINODE 2004

A.10 Verslag van Leer en Aktuele Sake

Agenda Deel II, p129

2. SKRIFGEBRUIK EN SKRIFGESAG

2.1 Opdrag

Die Algemene Sinode gee opdrag aan AKLAS om in die lig van die kommentaar wat ontvang word, 'n verdere verslag uit te bring oor die gesag en die verstaan van die Skrif.

2.2 Inleiding

Die Kommissie het aandag gegee aan die kommentaar wat vyf persone en een instansie ingedien het. Uiteindelik is besluit dat die kommissie nie op elke punt van die kommentaar wat ontvang is, gaan reageer nie. (Dit sal 'n lywige dokument behels en net lei tot verdere debatte). Die Kommissie het geoordeel dat ons die Algemene Sinode kan help deur die volgende voor te lê.

2.3 Ons huidige krisis

Die Gereformeerde Skrifbeskouing is tans in meer as een opsig in 'n krisis en 'n oorgangstadium. Daar is 'n aantal belangrike sake waarvoor ons siening verander het, daar is ander waarvoor ons siening waarskynlik besig is om te verander. En daar is drukgroepe wat radikale sienings oor die Bybel propageer. Dit is nodig dat die Sinode hom hieroor verantwoord en hieroor leiding gee omdat dit ernstige vrae en onsekerheid by ons lidmate wek. Die feit dat daar sienings is wat amptelik verander het, en ander wat besig is om in die algemene teologiese debat te verander, wek by lidmate die vraag of die radikale sienings van drukgroepe nie dalk binnekort ook aanvaar sal word nie.

2.4 Nuwe sienings

1. Ons siening oor die vrou in die amp, egskeiding, apartheid, die verhouding kerk-staat, dobbelary, dans, Sondag, die kwessie van die etiese Skrifberoep, om maar net die belangrikste te noem, het radikaal verander. Dit is nie nodig om in detail op elkeen van hierdie sake in te gaan nie, maar 'n paar opmerkings is tog nodig.

2. Daar is minstens twee probleme. Eerstens is ons vroeëre sienings altyd deur 'n sterk beroep op die Skrif gedra, en tweedens lyk dit nou, in terme van 'n meer fundamentalistiese Skrifbenadering, vir sommige duidelik "dat die kerk nou van die Bybel afwyk". Veral wat die vrou in die besondere ampte en egskeiding betref, is daar uitsprake wat maklik gesien kan word as veroordeling van ons nuwe sienings. Trouens, die feit dat sekere evangeliese en gereformeerde kerke nog steeds 'n sterk standpunt teen die vrou in die amp het en hulle daarvoor juis op die Bybel beroep, maak die saak nog moeiliker. Die probleem word selfs verder vererger deur die feit dat daar altyd 'n sterk vorm van fundamentalisme in ons kerklike lewe was.

3. Behalwe oor die spesifieke sake, is daar 'n algemene wysiging in veral ons etiese Skrifberoep. Ons Skrifberoep was gekenmerk deur 'n direkte een-tot-een verhouding tussen die Bybel en ons situasie. Vir 'n etiese kwessie het ons 'n teks in die Bybel gekry, en daarmee was die saak besleg. Dink maar aan ons vroeëre radikale veroordeling van sake soos dobbelary, dans en allerlei aktiwiteite op Sondag, en die Skrif wat ons daarvoor gebruik het.

4. Ons het intussen in die meer amptelike kringe van ons kerk oorgeslaan na 'n versigtiger, tentatiewer Skrifgebruik wat die konteks van Skrifuitsprake en die verskil tussen die tyd van die Bybel en ons eie tyd sterker in ag neem. Dit beteken onder andere dat dit wat na 'n direkte en duidelike uitspraak in die Bybel lyk, nie meer altyd vir ons beslissend is nie. Ons sal byvoorbeeld aanvaar dat die sterk verbod op die vrou se deelname in die gemeente kultureel bepaald is en daarom nie vir ons deurslaggewend is nie.

2.5 Sienings in die proses van verandering

1. Ons gemeentede is verder ook bewus van sekere sienings waarvoor ons nie meer so seker is nie en in elk geval nie meer eenstemmig is nie. Dit sluit onder andere in ons siening rondom evolusie, die algemene rol van die vrou in die gesin en samelewing, homoseksualiteit, aborsie, saambly, die model van gemeentewees wat sterk verskuif van die herder-kudde model na die liggaamsmodel, en ons Skrifbeskouing in die algemeen. Hierdie proses word die duidelikste geïllustreer deur die feit dat die sinode in 2002 nie 'n besluit vir of teen homoseksualiteit kon neem nie, en dat die verslag wat nou voor die sinode dien, aanbeveel dat ons dit weer nie doen nie. Dit is 'n saak waarvoor daar vroeër omtrent nie eens vrae in ons kerk was nie.

2. Die rede is dat ons nie net wat die etiese Skrifberoep betref nie, maar wat ons algemene Skrifbeskouing betref, nie meer eenvormigheid het nie, en baie duidelik wegbeweeg van 'n meer funda-

mentalistiese Skrifgebruik na 'n verantwoordeliker Skrifgebruik wat die eie aard van die teks en die afstand tussen toe en nou sterker in ag neem.

3. Dit hou ook verband met die feit dat ons algaande duideliker begin onderskei het tussen die boodskap van die Bybel en sake wat veral deur die heilshistoriese ontwikkeling buite werking gestel is soos die grootste dele van die wette in Levitikus. Dit het verder ook te doen met voortgaande Skrifstudie en ontwikkeling in ons eie teologie wat dikwels gemotiveer word deur probleme in ons kerklike lewe. Enersyds die agteruitgang in baie van ons gemeentes, en andersyds die vernuwingsbeweging, het die vraag na die model waarvolgens ons gemeentes funksioneer, sterk na vore gebring, met die gevolg dat die liggaamsmodel wat veral by Paulus voorkom, al meer ten koste van die herder-kuddemodel in ons gemeentes ingedra word. Ons kontak met ander kerke en politiek-sosiale faktore het ons gehelp om krities na apartheid te begin kyk, en ekonomiese en sosiale probleme het baie van ons opnuut na aborsie laat kyk.

2.6 Die radikale Skrifinterpretasie van drukgroepe

1. Hierdie noodsaaklike ontwikkelings in die kerk word maklik by ons lidmate onder verdenking gebring deur die radikaliteit waarmee sekere drukgroepe soos die sg 'nuwe Hervormers' volkome afwykende sienings van die Skrif aandien as vernuwing. Lidmate vra dan terég of dit is waarheen die teologiese vernuwing in die kerk op pad is. Hierdie mense gooi nodige vernuwing soos ons siening van die vrou, en afwykende sienings soos byvoorbeeld dat Jesus se kruis geen heilsbetekenis het nie en dat Hy ook nie regtig opgestaan het nie, in een mandjie. Vir lidmate wat nie ingelei is in die teologiese debatte nie, skep dit maklik verwarring.

2. Daarom is dit nodig dat ons hieraan aandag gee. Daar is grense aan die teologiese vernuwing wat broodnodig is. Die verklaring wat hier volg gee hierdie grense aan waarbinne ons graag wil bly in ons taak om die teologie van die kerk vars en relevant te maak.

2.7 AANBEVELING: SKRIFGEBRUIK EN SKRIFGESAG

2.7.1 In die lig van bostaande keur die Algemene Sinode die volgende verklaring goed en verwys dit na gemeentes en ringe vir bespreking:

1. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk bely, as kerk wat in die Gereformeerde tradisie staan, dat die Bybel die Woord van God is en dat dit daarom:

- *gesag* het oor ons hele lewe, omdat dit aan ons betuig dat ons nie aan onself behoort nie, maar aan die Here, sodat ons geroep word om in vertroue op Hom en in gehoorsaamheid aan Hom te leef
- *betroubaar* is, omdat ons vas glo dat God werklik is soos Hy Homself in die Skrif aan ons bekend maak: die Vader, Seun en Gees wat uit genade ons God is
- *duidelik* is, omdat die kerk hierin die helderheid van die evangelie van God se liefde en genade hoor
- *voldoende* is, omdat die Heilige Gees ons deur die Bybel alles leer wat ons hoef te weet om in God te glo en om sy wil te gehoorsaam (vgl NGB Artikel 7)

Daarom bely ons steeds gelowig dat dié waarheid bo alles is.

2. Soos nog altyd vir die Gereformeerde tradisie, beteken hierdie belydenis vir ons nié:

- dat die Bybel vereis dat ons ons denkvermoë, wat 'n gawe van God is, moet opoffer nie
- dat die Bybel gesien kan word as 'n eksakte handboek vir historiese of wetenskaplike kennis nie
- dat die hele Bybel so maklik is om te verstaan dat enige mens selfstandig en onmiddellik alles daarin kan begryp nie
- dat die Bybel vir ons die volle kennis oor alle aspekte van die werklikheid gee, sodat geen verdere menslike nadenke of navorsing nodig is nie.

3. Ons bely verder dat God deur die Heilige Gees die kerk deur die eeue in die waarheid van hierdie Woord lei. Dit beteken vir ons dat ons die Skrif as die lewende Woord van God hoor in gemeenskap met die Heilige Gees en met mekaar. Daarom was die kerke in die Gereformeerde tradisie nog altyd oortuig van die belangrikheid van 'n verantwoordelike interpretasie van die Skrif waardeur die kerk as geloofsgemeenskap onder leiding van die Heilige Gees soek na die waarheid, geregtigheid en barmhartigheid wat God deur sy Woord in ons tot stand bring. Hierdie oortuiging dat die kerk die Skrif moet interpreteer, blyk onder meer uit:

- die klem wat van die begin af gelê is op 'n grondige kennis van die oorspronklike tale (Hebreeus, Grieks en Aramees) waarin die Bybel geskryf is, asook die soeke na die beste metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg
 - die beklemtoning dat die hele Skrif gelees moet word in die lig van die konteks waarin dit ontstaan het, sodat die tyd- en kultuurbetrokkenheid daarvan verreken kan word in die uitleg
 - die soeke na reëls vir die uitleg van die Skrif (voorbeeld van sulke uitlegreëls uit ons tradisie is: dat die Skrif as totaliteit gelees moet word, dat Skrif met Skrif vergelyk moet word en dat die moeiliker dele in die lig van die makliker dele vertolk moet word en dat die Skrif uit sy hart, die evangelie van Jesus Christus, verstaan moet word)
 - die onderskeid wat in die uitleg van die Skrif gemaak is tussen verskillende dele van die Skrif wat 'n verskillende soort gesag het (byvoorbeeld die onderskeid tussen die historiese en normatiewe dele van die Skrif, asook die onderskeid tussen die kultiese en morele wetgewing)
 - die dankbare, maar kritiese luister na die manier waarop die Skrif in die geskiedenis van die kerk uitgelê is en in ons eie tyd deur medegelowiges in ons eie kerk en ander kerke uitgelê word
 - die vestiging van kerklike praktyke vir die interpretasie van die Skrif, soos veral die prediking, maar ook kategetiese, Bybelstudie, teologiese studie en andere
 - en veral ook in die daarstel van belydenisskrifte waarin die kerk streef om die hart van die Skrifboodskap duidelik te vertolk en gehoorsaam te aanvaar.
4. Hoewel die kerk in elke tyd anders mag oordeel oor die beste reëls en metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg, bly dit vir ons 'n basiese oortuiging dat die belydenis van die Skrif as Woord van God nooit teenoor verantwoordelike Skrifuitleg staan nie. Die belydenis roep ons juis op om onself, in gemeenskap met mekaar en met al die gewesenes wat God vir sy kerk gegee het, toe te lê op die soeke na die waarheid.
5. In die lig van hierdie belydenis glo ons dat God ook in die uitdagende tye waarin ons leef, sy kerk deur sy Woord en Gees in die waarheid sal lei. As Gereformeerdes verbind ons ons daartoe om, ook wat die komplekse leerstellige en etiese kwessies van ons tyd betref, in hierdie oortuiging saam te soek na waarheid, geregtigheid en barmhartigheid. Ons glo dat hierdie soeke 'n ekumeniese strewe is, in verbondenheid met die kerk van alle eeue en die kerk dwarsoor die wêreld. Waar ons van mekaar verskil, glo ons dat ons in gesprek met mekaar moet bly, in die gebed dat God ons liefde al meer sal laat toeneem in begrip en fyn aanvoeling, sodat ons die dinge sal kan onderskei waarop dit werklik aankom (Filippense 1:9-10).

2.8 BESPREEKINGSVRAE

2.8.1 *Is dit goed of sleg dat daar 'n verskeidenheid van teologiese benaderings binne die breë ruimte van die Gereformeerde teologie ontwikkel en dat ons ook meer as een vorm van spiritualiteit huisves.*

2.8.2 *Is die optrede van die "Nuwe Hervormers" goed of sleg vir die kerk?*

Inhoudelike Notule p372

A.10 LEER EN AKTUELE SAKE

(Boek II, bl 130)

2.7 SKRIFGEBRUIK EN SKRIFGESAG

LW: enkele formulerings kan nog gewysig (dit het nie ter Sinode gebeur nie)

In die lig van bostaande keur die Algemene Sinode die volgende verklaring goed en verwys dit na gemeentes en ringe vir bespreking:

1. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk bely, as kerk wat in die Gereformeerde tradisie staan, dat die Bybel die Woord van God is en dat dit daarom:

* *gesag* het oor ons hele lewe, omdat dit aan ons betuig dat ons nie aan onself behoort nie, maar aan die Here, sodat ons geroep

word om in vertroue op Hom en in gehoorsaamheid aan Hom te leef;

* *betroubaar* is, omdat ons vas glo dat God werklik is soos Hy Homself in die Skrif aan ons bekend maak: die Vader, Seun en Gees wat uit genade ons God is;

* *duidelik* is, omdat die kerk hierin die helderheid van die evangelie van God se liefde en genade hoor;

* *voldoende* is, omdat die Heilige Gees ons deur die Bybel alles leer wat ons hoef te weet om in God te glo en om sy wil te gehoorsaam (vgl NGB Artikel 7).

Daarom bely ons steeds gelowig dat dié waarheid bo alles is.

2. Soos nog altyd vir die Gereformeerde tradisie, beteken hierdie belydenis vir ons nié:

* dat die Bybel vereis dat ons ons denkvermoë, wat 'n gawe van God is, moet opoffer nie;

* dat die Bybel gesien kan word as 'n eksakte handboek vir historiese of wetenskaplike kennis nie;

* dat die hele Bybel so maklik is om te verstaan dat enige mens selfstandig en onmiddellik alles daarin kan begryp nie;

* dat die Bybel vir ons die volle kennis oor alle aspekte van die werklikheid gee, sodat geen verdere menslike nadenke of navorsing nodig is nie.

3. Ons bely verder dat God deur die Heilige Gees die kerk deur die eeue in die waarheid van hierdie Woord lei. Dit beteken vir ons dat ons die Skrif as die lewende Woord van God hoor in gemeenskap met die Heilige Gees en met mekaar. Daarom was die kerke in die Gereformeerde tradisie nog altyd oortuig van die belangrikheid van 'n verantwoordelike interpretasie van die Skrif waardeur die kerk as geloofsgemeenskap onder leiding van die Heilige Gees soek na die waarheid, geregtigheid en barmhartigheid wat God deur sy Woord in ons tot stand bring.

Hierdie oortuiging dat die kerk die Skrif moet interpreteer, blyk onder meer uit:

* die klem wat van die begin af gelê is op 'n grondige kennis van die oorspronklike tale (Hebreeus, Grieks en Aramees) waarin die Bybel geskryf is, asook die soeke na die beste metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg;

* die beklemtoning dat die hele Skrif gelees moet word in die lig van die konteks waarin dit ontstaan het, sodat die tyd- en kulturbetrokkenheid daarvan verreken kan word in die uitleg;

* die soeke na reëls vir die uitleg van die Skrif (voorbeeld van sulke uitlegreëls uit ons tradisie is: dat die Skrif as totaliteit gelees moet word, dat Skrif met Skrif vergelyk moet word en dat die moeiliker dele in die lig van die makliker dele vertolk moet word en dat die Skrif uit sy hart, die evangelie van Jesus Christus, verstaan moet word);

* die onderskeid wat in die uitleg van die Skrif gemaak is tussen verskillende dele van die Skrif wat 'n verskillende soort gesag het (byvoorbeeld die onderskeid tussen die historiese en normatiewe dele van die Skrif, asook die onderskeid tussen die kultiese en morele wetgewing);

* die dankbare, maar kritiese luister na die manier waarop die Skrif in die geskiedenis van die kerk uitgelê is en in ons eie tyd deur medegelowiges in ons eie kerk en ander kerke uitgelê word;

* die vestiging van kerklike praktyke vir die interpretasie van die Skrif, soos veral die prediking, maar ook kategetiese, Bybelstudie, teologiese studie en andere;

* en veral ook in die daarstel van belydenisskrifte waarin die kerk streef om die hart van die Skrifboodskap duidelik te vertolk en gehoorsaam te aanvaar.

4. Hoewel die kerk in elke tyd anders mag oordeel oor die beste reëls en metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg, bly dit vir ons 'n basiese oortuiging dat die belydenis van die Skrif as Woord van God nooit teenoor verantwoordelike Skrifuitleg staan nie. Die belydenis roep ons juis op om onself, in gemeenskap met mekaar en met al die gawes wat God vir sy kerk gegee het, toe te lê op die soeke na die waarheid.

5. In die lig van hierdie belydenis glo ons dat God ook in die uitdagende tye waarin ons leef, sy kerk deur sy Woord en Gees in die waarheid sal lei. As Gereformeerdes verbind ons ons daartoe om, ook wat die komplekse leerstellige en etiese kwessies van ons tyd betref, in hierdie oortuiging saam te soek na waarheid, geregtigheid en barmhartigheid. Ons glo dat hierdie soeke 'n ekumeniese strewe is, in verbondenheid met die kerk van alle eeue en die kerk dwarsoor die wêreld. Waar ons van mekaar verskil, glo ons dat ons in gesprek met mekaar moet bly, in die gebed dat God ons liefde al meer sal laat toeneem in begrip en fyn aanvoeling, sodat ons die dinge sal kan onderskei waarop dit werklik aankom (Filippense 1:9-10).

Kronologiese Notule p324

A.10 LEER EN AKTUELE SAKE

(Boek II, bl 130)

Prof Conrad Wethmar lei die gesprek in oor Skrifgebruik en Skrifgesag.

Dr Frederick Marais tree as fasiliteerder op en lei die afgevaardigdes om die volgende vrae te bespreek:

Oor watter komplekse kwessies tov Skrifgebruik en Skrifgesag het lidmate leiding nodig? Watter etiese- en leerkwessies het lidmate ook leiding oor nodig?

2.7 SKRIFGEBRUIK EN SKRIFGESAG - goedgekeur met die onderneming dat enkele formuleringe nog gewysig kan word:

2.7.1 In die lig van bostaande keur die Algemene Sinode die volgende verklaring goed en verwys dit na gemeentes en ringe vir bespreking:

1. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk bely, as kerk wat in die Gereformeerde tradisie staan, dat die Bybel die Woord van God is en dat dit daarom:

* *gesag* het oor ons hele lewe, omdat dit aan ons betuig dat ons nie aan onself behoort nie, maar aan die Here, sodat ons geroep word om in vertroue op Hom en in gehoorsaamheid aan Hom te leef;

* *betroubaar* is, omdat ons vas glo dat God werklik is soos Hy Homself in die Skrif aan ons bekend maak: die Vader, Seun en Gees wat uit genade ons God is;

* *duidelik* is, omdat die kerk hierin die helderheid van die evangelie van God se liefde en genade hoor;

* *voldoende* is, omdat die Heilige Gees ons deur die Bybel alles leer wat ons hoef te weet om in God te glo en om sy wil te gehoorsaam (vlg NGB Artikel 7).

Daarom bely ons steeds gelowig dat dié waarheid bo alles is.

2. Soos nog altyd vir die Gereformeerde tradisie, beteken hierdie belydenis vir ons nié:

* dat die Bybel vereis dat ons ons denkv vermoë, wat 'n gawe van God is, moet opoffer nie;

* dat die Bybel gesien kan word as 'n eksakte handboek vir historiese of wetenskaplike kennis nie;

* dat die hele Bybel so maklik is om te verstaan dat enige mens selfstandig en onmiddellik alles daarin kan begryp nie;

* dat die Bybel vir ons die volle kennis oor alle aspekte van die werklikheid gee, sodat geen verdere menslike nadenke of navorsing nodig is nie.

3. Ons bely verder dat God deur die Heilige Gees die kerk deur die eeue in die waarheid van hierdie Woord lei. Dit beteken vir ons dat ons die Skrif as die lewende Woord van God hoor in gemeenskap met die Heilige Gees en met mekaar. Daarom was die kerke in die Gereformeerde tradisie nog altyd oortuig van die belangrikheid van 'n verantwoordelike interpretasie van die Skrif waardeur die kerk as geloofsgemeenskap onder leiding van die Heilige Gees soek na die waarheid, geregtigheid en barmhartigheid wat God deur sy Woord in ons tot stand bring. Hierdie oortuiging dat die kerk die Skrif moet interpreteer, blyk onder meer uit:

- * die klem wat van die begin af gelê is op 'n grondige kennis van die oorspronklike tale (Hebreeus, Grieks en Aramees) waarin die Bybel geskryf is, asook die soeke na die beste metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg;
 - * die beklemtoning dat die hele Skrif gelees moet word in die lig van die konteks waarin dit ontstaan het, sodat die tyd- en kultuurbetrokkenheid daarvan verreken kan word in die uitleg;
 - * die soeke na reëls vir die uitleg van die Skrif (voorbeeld van sulke uitlegreëls uit ons tradisie is: dat die Skrif as totaliteit gelees moet word, dat Skrif met Skrif vergelyk moet word en dat die moeiliker dele in die lig van die makliker dele vertolk moet word en dat die Skrif uit sy hart, die evangelie van Jesus Christus, verstaan moet word);
 - * die onderskeid wat in die uitleg van die Skrif gemaak is tussen verskillende dele van die Skrif wat 'n verskillende soort gesag het (byvoorbeeld die onderskeid tussen die historiese en normatiewe dele van die Skrif, asook die onderskeid tussen die kultiese en morele wetgewing);
 - * die dankbare, maar kritiese luister na die manier waarop die Skrif in die geskiedenis van die kerk uitgelê is en in ons eie tyd deur medegelowiges in ons eie kerk en ander kerke uitgelê word;
 - * die vestiging van kerklike praktyke vir die interpretasie van die Skrif, soos veral die prediking, maar ook kategese, Bybelstudie, teologiese studie en andere;
 - * en veral ook in die daarstel van belydenisskrifte waarin die kerk streef om die hart van die Skrifboodskap duidelik te vertolk en gehoorsaam te aanvaar.
4. Hoewel die kerk in elke tyd anders mag oordeel oor die beste reëls en metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg, bly dit vir ons 'n basiese oortuiging dat die belydenis van die Skrif as Woord van God nooit teenoor verantwoordelike Skrifuitleg staan nie. Die belydenis roep ons juis op om onself, in gemeenskap met mekaar en met al die gawes wat God vir sy kerk gegee het, toe te lê op die soeke na die waarheid.
5. In die lig van hierdie belydenis glo ons dat God ook in die uitdagende tye waarin ons leef, sy kerk deur sy Woord en Gees in die waarheid sal lei. As Gereformeerdes verbind ons ons daartoe om, ook wat die komplekse leerstellige en etiese kwessies van ons tyd betref, in hierdie oortuiging saam te soek na waarheid, geregtigheid en barmhartigheid. Ons glo dat hierdie soeke 'n ekumeniese strewe is, in verbondenheid met die kerk van alle eeue en die kerk dwarsoor die wêreld. Waar ons van mekaar verskil, glo ons dat ons in gesprek met mekaar moet bly, in die gebed dat God ons liefde al meer sal laat toeneem in begrip en fyn aanvoeling, sodat ons die dinge sal kan onderskei waarop dit werklik aankom (Filippense 1:9-10).

Besluiteregister p434

5. SKRIFGEBRUIK EN SKRIFGESAG

Die Algemene Sinode keur die volgende verklaring goed en verwys dit na gemeentes en ringe vir bespreking:

1. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk bely, as kerk wat in die Gereformeerde tradisie staan, dat die Bybel die Woord van God is en dat dit daarom:

* *gesag* het oor ons hele lewe, omdat dit aan ons betuig dat ons nie aan onself behoort nie, maar aan die Here, sodat ons geroep word om in vertroue op Hom en in gehoorsaamheid aan Hom te leef;
* *betroubaar* is, omdat ons vas glo dat God werklik is soos Hy Homself in die Skrif aan ons bekend maak: die Vader, Seun en Gees wat uit genade ons God is;
* *duidelik* is, omdat die kerk hierin die helderheid van die evangelie van God se liefde en genade hoor;
* *voldoende* is, omdat die Heilige Gees ons deur die Bybel alles leer wat ons hoef te weet om in God te glo en om sy wil te gehoorsaam (vgl NGB Artikel 7).

Daarom bely ons steeds gelowig dat dié waarheid bo alles is.

2. Soos nog altyd vir die Gereformeerde tradisie, beteken hierdie belydenis vir ons nié:

* dat die Bybel vereis dat ons ons denkvermoë, wat =n gawe van God is, moet opoffer nie;
* dat die Bybel gesien kan word as =n eksakte handboek vir historiese of wetenskaplike kennis nie;
* dat die hele Bybel so maklik is om te verstaan dat enige mens selfstandig en onmiddellik alles daarin kan begryp nie;
* dat die Bybel vir ons die volle kennis oor alle aspekte van die werklikheid gee, sodat geen verdere menslike nadenke of navorsing nodig is nie.

3. Ons bely verder dat God deur die Heilige Gees die kerk deur die eeue in die waarheid van hierdie Woord lei. Dit beteken vir ons dat ons die Skrif as die lewende Woord van God hoor in gemeenskap met die Heilige Gees en met mekaar. Daarom was die kerke in die Gereformeerde tradisie nog altyd oortuig van die belangrikheid van =n verantwoordelike interpretasie van die Skrif waardeur die kerk as geloofsgemeenskap onder leiding van die Heilige Gees soek na die waarheid, geregtigheid en barmhartigheid wat God deur sy Woord in ons tot stand bring. Hierdie oortuiging dat die kerk die Skrif moet interpreteer, blyk onder meer uit:

* die klem wat van die begin af gelê is op =n grondige kennis van die oorspronklike tale (Hebreeus, Grieks en Aramees) waarin die Bybel geskryf is, asook die soeke na die beste metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg;
* die beklemtoning dat die hele Skrif gelees moet word in die lig van die konteks waarin dit ontstaan het, sodat die tyd- en kultuurbetrokkenheid daarvan verreken kan word in die uitleg;
* die soeke na reëls vir die uitleg van die Skrif (voorbeeld van sulke uitlegreëls uit ons tradisie is: dat die Skrif as totaliteit gelees moet word, dat Skrif met Skrif vergelyk moet word en dat die moeiliker dele in die lig van die makliker dele vertolk moet word en dat die Skrif uit sy hart, die evangelie van Jesus Christus, verstaan moet word);
* die onderskeid wat in die uitleg van die Skrif gemaak is tussen verskillende dele van die Skrif wat =n verskillende soort gesag het (byvoorbeeld die onderskeid tussen die historiese en normatiewe dele van die Skrif, asook die onderskeid tussen die kultiese en morele wetgewing);
* die dankbare, maar kritiese luister na die manier waarop die Skrif in die geskiedenis van die kerk uitgelê is en in ons eie tyd deur medegelowiges in ons eie kerk en ander kerke uitgelê word;
* die vestiging van kerklike praktyke vir die interpretasie van die Skrif, soos veral die prediking, maar ook kategese, Bybelstudie, teologiese studie en andere;
* en veral ook in die daarstel van belydenisskrifte waarin die kerk streef om die hart van die Skrifboodskap duidelik te vertolk en gehoorsaam te aanvaar.

4. Hoewel die kerk in elke tyd anders mag oordeel oor die beste reëls en metodes vir verantwoordelike Skrifuitleg, bly dit vir ons =n basiese oortuiging dat die belydenis van die Skrif as Woord van God nooit teenoor verantwoordelike Skrifuitleg staan nie. Die belydenis roep ons juis op om onself, in gemeenskap met mekaar en met al die gawes wat God vir sy kerk gegee het, toe te lê op die soeke na die waarheid.

5. In die lig van hierdie belydenis glo ons dat God ook in die uitdagende tye waarin ons leef, sy kerk deur sy Woord en Gees in die waarheid sal lei. As Gereformeerdes verbind ons ons daartoe om, ook wat die komplekse leerstellige en etiese kwessies van ons tyd betref, in hierdie oortuiging saam te soek na waarheid, geregtigheid en barmhartigheid. Ons glo dat hierdie soeke =n ekumeniese strewe is, in verbondenheid met die kerk van alle eeue en die kerk dwarsoor die wêreld. Waar ons van mekaar verskil, glo ons dat ons in gesprek met mekaar moet bly, in die gebed dat God ons liefde al meer sal laat toeneem in begrip en fyn aanvoeling, sodat ons die dinge sal kan onderskei waarop dit werklik aankom (Filippense 1:9-10).